

Effectiveness of Social Aid in Struggle Against Poverty, Sivas

Zeynep Kaya^{1,a,*}, Adnan Mahiroğulları^{2,b}

¹ İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ABD

² Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi Bölümü

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 04/11/2024

Accepted: 17/12/2024

Jel Codes: 132,138, H53

ABSTRACT

Poverty, which means that the individual falls behind the minimum level of living due to lack of income, is an economic problem; however, it also brings with it many psychological and social problems. Today, poverty is caused by many global, political, structural and historical reasons that develop outside the individual rather than individual- related reasons. Appropriate and effective social policy practices are required to solve the problem of poverty. For this reason, countries are developing various social assistance practices in their fight against it. In this study, the concept of poverty and its causes are discussed in a general conceptual framework and the role of social assistance in preventing or fighting poverty is emphasized. In this context, the activities of "Sivas Social Assistance and Solidarity Foundation" for aid items between 2000-2019 were examined. In the study, the function of public social assistance in the fight against poverty and whether it is sufficient or not has been tried to be determined by taking the opinions of the beneficiaries. For this purpose, a questionnaire was applied by interviewing 414 people benefiting from social assistance through Sivas Social Assistance and Solidarity Foundation. Although it is seen that the evaluations of the beneficiaries regarding the social assistance practices in the study vary according to some personal characteristics such as age, gender, education, occupation and income level, in general, a significant part of the participants stated that the benefits relieved their lives overall, but they did not find the level of assistance sufficient.

Keywords: Poverty, Social Aid, Sivas, Social Assistance and Solidarity Foundations

Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımların Etkinliği, Sivas Örneği

Süreç

Geliş: 04/11/2024

Kabul: 17/12/2024

Jel Kodları: 132,138, H53

Öz

Bireyin gelir yetersizliği nedeniyle asgari yaşam düzeyinin gerisinde kalması anlamına gelen yoksulluk, ekonomik bir problem olmakla birlikte psikolojik ve toplumsal birçok sorunu da beraberinde getiren bir kavramdır. Günümüzde yoksulluk sorunu, bireye bağlı sebeplerden daha çok bireyin dışında gelişen küresel, siyasal, yapısal ve tarihsel birçok nedenden kaynaklanmaktadır. Yoksulluk, temelde gelir yetersizliği ile ilişkili bir durum olsa da aynı zamanda görece bir kavramdır. Bu sebeple, yoksulluğu değerlendirmek ve mücadele etmek açısından ülkeler arasında farklı önlem ve uygulamalar görülebilmektedir. Neticede hem gelişmiş hem gelişmekte olan ülkelerin yoksulluk sorununun çözümüne yönelik uygun ve etkin sosyal politika uygulamalarına ihtiyaçları vardır. Bu nedenle devletler yoksullukla mücadele amacıyla çeşitli sosyal yardım uygulamaları geliştirmektedirler. Çalışmada, yoksulluk kavramı ve nedenleri genel düzeyde kavramsal çerçevede ele alınmış ve yoksulluğu önlemede veya yoksullukla mücadelede, sosyal yardımların rolü üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda çalışmada, "Sivas Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının" 2000-2019 arası yardım kalemlerine yönelik faaliyetleri incelenmiştir. Çalışmada, kamusal sosyal yardımların yoksullukla mücadeledeki fonksiyonu, yeterli olup olmadığı yardımlardan yararlananların görüşleri alınarak tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında, "Sivas Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı" aracılığıyla, sosyal yardımlardan faydalanan 414 kişiye görüşülmüştür. Alan araştırması, yardımlardan faydalanan, Sivas ili ve merkez ilçede ikamet eden Türk vatandaşı olan kişilere yönelik uygulanmış ve çalışmada 2020 yılı öncesine ait veriler kullanılmıştır. Çalışmada faydalanicıların, sosyal yardım uygulamalarına yönelik değerlendirmelerinin, bireylerin yaş-cinsiyet-egitim-meslek-gelir düzeyi gibi birtakım kişisel özelliklerine göre değiştiği görüldüğü de genel olarak katılımcıların önemli bir kısmı, yardımların yaşam düzeylerini rahatlattığını ancak yardım düzeyini yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Sosyal Yardım, Sivas, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

^a cicekzeynep83@gmail.com.

^b 0009-005-4753-7846

^b mahirogullari@cumhuriyet.edu.tr

^b 0000-0002-5323-4957

How to Cite: Kaya Z, Mahiroğulları A (2024) Effectiveness of Social Aid in Struggle Against Poverty, Sivas, International Journal of Current Social Science, 3(2): 29-46

Giriş

Yoksulluk, sadece ekonomik boyutu olan bir sorun değil psikolojik ve sosyal birçok sorunu da beraberinde getiren çok boyutlu bir problemdir. Bu sebeple yoksulluk içerisindeki bireylerin bu durumdan kurtulabilmeleri için sosyal ve ekonomik desteğe ihtiyaçları vardır. Yoksullukla mücadelede yönelik kamu aracılığıyla yapılan sosyal yardım uygulamaları, ihtiyaç sahibi bireylerin karşılaştıkları sosyal risklere karşı korunması ve geleceğe yönelik güvenlerini sürdürmeleri açısından önemlidir. Sosyal yardımlar, fakru zaruret içerisinde bulunan ihtiyaç sahibi bireylere, muhtaçlık halinden en kısa sürede kurtulabilmeleri için karşılıksız olarak yapılan aynı ve nakdi yardımlardır

Türkiye’de, özellikle son on beş yıl içerisinde yoksullukla mücadelede kullanılan sosyal yardım uygulamaları, hem yardım kalemleri hem de bütçeden aktarılan kaynak miktarı açısından artış göstermiştir. Bu sebeple, "Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının", yoksullukla mücadeledeki rolü her geçen gün artan bir ivme kazanmıştır. Çalışmada Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) faaliyetleri Sivas ili özelinde incelenmiştir. Yoksullukla mücadelede, bir sosyal politika uygulaması olarak her geçen önemi artan ve görev alanı genişleyen kamusal sosyal yardımların; yoksulluğu azaltmadaki yeterlilik düzeyinin, sosyal yardımlardan faydalanan bireylerin memnuniyet algıları bazında değerlendirilmesi çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Bu çalışmada, sosyal yardımların yoksullukla mücadelede rolünü, Sivas SYDV aracılığı ile yapılan sosyal yardım hizmetlerinden yararlananların görüşlerinden faydalanarak, bireylerin yardımların niteliği ve faydalarına ilişkin düşünceleri değerlendirilmiştir. Başka bir ifadeyle, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından yürütülen hizmetler ve hizmetlerden yararlananların görüşleri anket yoluyla değerlendirilerek elde edilen bulgularının ışığında, Sivas bağlamında yapılan sosyal yardımların, yoksulluk sorununa çare aramada etkin olup olmadığı üzerinde durulmuştur.

Yoksulluk Kavramıyla İlgili Genel Bilgiler

Yoksulluk Kavramı ve Yoksulluk Türleri

Yoksulluk üzerine yapılan ilk bilimsel çalışmalar 20. yüzyılda başlamıştır. Yoksulluğun bilinen ilk tanımı, 1901 yılında Seeböhm Rowntree tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre yoksulluk, bireye ait toplam gelirin, onun biyolojik varlığının devamı için en alt düzeyde gerekli olan yiyecek, giyim vb. maddeleri karşılamakta yetersiz kalması halidir (akt.Öztornacı ve Demirdöğen, 2015: 7).

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) yoksulluğu, "insani gelişme için sahip olunması zorunlu olan imkânlara erişememe" şeklinde ifade etmiştir. Dünya Bankası ise 1990 yılında yayınladığı Dünya Kalkınma Raporu’nda, yoksulluğu, maddi mahrumiyetler nedeniyle kaynaklara ve üretim faktörlerine ulaşamama ve asgari bir yaşam düzeyini sürdürecektir gelirden mahrum olma şeklinde tanımlamıştır (UNDP,1990). Türk Sanayici

ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD) ise yoksulluğu; "toplumsal refah düzeyi, toplumdaki minimum yaşam standardı düzeyinin altında kalan kişinin statüsüdür" şeklinde tanımlamıştır (TÜSİAD, 2000: 95). En yalın ifadeyle, geçinebilmek için gerekli olan maddi imkânlardan yoksun olan bireylerin durumu, yoksulluk olarak ifade edilmektedir (Daşlı ve Sarıkoca, 2016: 1299).

Literatürde farklı türlerde yoksulluk tanımlamaları yapılmaktadır. Bunlar, mutlak, görelî, öznel, nesnel, gelir, insani, kent ve kırsal yoksulluk türleridir. Mutlak yoksulluk, hane halkı ya da fertlerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için ihtiyaç duyulan asgari gelir ve harcama düzeyi ile ilgilidir (Taş ve Özcan, 2012: 3). Bu kavram, beslenme ve barınma gibi temel insan ihtiyaçlarını kıstas alırken, kültürel ve sosyal ihtiyaçları ise göz önünde bulundurmamaktadır.

Görelî (nispi) yoksulluk kavramında ise bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayabiliyor olabilmelerine karşın, içinde yaşadıkları toplum ile sosyal açıdan bütünleşemeyen bireyler veya hane halkları "yoksul" kabul edilmektedir. Adam Smith’in de ifade ettiği gibi görelî yoksullar, temel ihtiyaçlarını karşılayan fakat gelir eksikliği nedeniyle toplumun genel refah seviyesine erişemeyenlerdir (akt. Şenses, 2017: 91). Bu yaklaşım, bir nevi kimlerin yoksul olarak nitelendirileceğini; bireyin gelirini içinde yaşadığı toplumun ortalama gelir düzeyi ile karşılaştırarak tespit etmektedir. Görelî yoksulluk kavramı yoksulluğun, sosyal boyutunu ele alması, gelir dağılımı ve yaşam düzeyi adaletsizliklerine değinmesi açısından önemlidir.

Öznel yoksulluk yaklaşımında, bireylerin yoksul olarak nitelendirilmeleri kendi algılarına bağlı olarak belirlenmektedir. Dolayısıyla bu tanımda, kendilerini yoksul hisseden bireyler yoksul olarak kabul edilirler (Tokol ve Alper, 2018: 187). Yaşadığı toplumun yaşam düzeyine erişememiş bireyler kendilerini sosyal ve ekonomik açıdan yetersiz hissedebilirler. Ancak söz konusu bireylerin yoksul sayılabilmeleri öznel kriterlere göre belirlemek zor olduğu için bu yaklaşım, çok yaygın kullanılmamaktadır. Objektif yaklaşım ise yoksulluğun ölçülebilmesi için daha nesnel kıstaslara ihtiyaç duyar. Gıda yaklaşımına göre tespit edilen açlık sınırı ve bu sınırın belirlenmesinde ölçüt olan günlük tüketilen kalori miktarı, temel ihtiyaç yaklaşımına göre belirlenen yoksulluk sınırı ve bu sınırın belirlenmesinde kullanılan gelir ölçütü, objektif yoksulluğu belirleyebilmek için gerekli ölçütlerdir (Günel, 2019: 52).

Gelir yoksulluğu kavramına göre asgari yaşam düzeyini sağlayacak miktarda gelir elde etmeyenler, yoksul olarak adlandırılırlar (Metin, 2015: 100). Asgari yaşam düzeyini belirleyen gelir düzeyi de yoksulluk sınırı olarak ifade edilmektedir. İnsani yoksulluk ise, gelir yoksulluğu ile bağlantılı olmasına rağmen daha kapsayıcı bir kavramı ifade etmektedir. UNDP tarafından 1997’de yayınlanan İnsani Gelişme Raporunda, ilk defa "İnsani Yoksulluk" (Human Poverty) kavramından bahsedilmiştir. UNDP, insanı yoksulluk kavramını, tahammül edilebilir bir yaşam sürebilmek için gereken fırsatlardan yoksun olmak şeklinde açıklamıştır (Taş ve Özcan, 2012: 425). Bayındırlık ve İskân Bakanlığının 2009 yılında yayınladığı

Kentleşme Şûrası Raporu'nda insanî yoksulluk, "okur-yazarlık, yetersiz beslenme, kısa yaşam süresi, ana-çocuk sağlığının yetersizliği, önlenebilir hastalıklara yakalanmak gibi temel insanî yeteneklerden ve kapasiteden yoksun olmak biçiminde tanımlanabilir" şeklinde ifade edilmiştir (T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, 2009: 11). İnsani yoksulluk sınırı açısından insanların temel ihtiyaçlarının giderilmesinin yanı sıra eğitim, sağlık, istihdam, altyapı gibi birtakım gereksinimlerinin de karşılanması elzemdir.

Sanayi toplumunun ardından kentleşmenin yaygınlaşması ile oluşan bireysellik anlayışıyla beraber ortaya çıkan yoksulluk, -kentsel yoksulluk- olarak ifade edilmektedir. Kırsal yoksulluk kavramı ise daha çok tarım toplumunun dağılmasıyla niteliksiz ve topraksız kalan işgücünün yoksulluğunu ifade etmektedir. Kırsal yoksulluk aynı zamanda geçinme umutlarını yitirenlerin kentlere göçü ile kentsel yoksulluğu besleyen zemini oluşturmaktadır (Topgöl, 2013: 282). Kentsel yoksulluk; gelir yetersizliğinin yanında eğitim, sağlık, sosyal güvenlik hizmetlerinden ayrıca sosyal ve kültürel faaliyetlerden daha az faydalanma, işsizlik, güvencesiz veya kayıt dışı çalışma gibi birçok olumsuzluk barındırır. Bunun yanında, altyapı yetersizliklerine ve sağlıksız çevre koşullarına sahip, varoşlar veya gecekondu mahallesi diye adlandırılan yerlerde yaşamayı, en önemlisi sosyal dışlanmayı da içinde bulunduran karmaşık bir kavram olarak kabul edilmektedir (Erdugan, 2010: 12).

Yoksulluğa Neden Olan Faktörler

Yoksulluğun en önemli nedenlerinden biri, gelir dağılımında oluşan adaletsizliklerdir. Gelir dağılımı, bir ülkede belli bir dönemde yaratılan gelirin, bireyler, toplumsal gruplar ve üretim faktörleri arasında dağılımını ifade etmektedir. Bir ülkede, belirli bir gelir düzeyinde, gelir dağılımı adaletsizliği ne kadar yüksek ise yoksulların sayısı da o derece yüksek olacaktır (Aktan ve İstiklal, 2002: 1). Yoksulluk seviyesi, gelir dağılımındaki değişimin niteliğine bağlı olarak artış veya azalış göstermektedir.

Dünya'da nüfus miktarının artmasıyla mal ve hizmetlere olan talep de her geçen gün artmaktadır. Birleşmiş milletlerin hesaplamalarına göre dünya nüfusunun, 2030 yılında 9,6 milyara, 2050 yılında ise 12 milyara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Dünya nüfusu sürekli artmasına rağmen dünyayı besleyecek su ve tarım arazileri gibi yaşam destek alanları yeterli düzeyde artmamaktadır. Nitekim artan nüfusa göre, yetersiz doğal kaynaklar neticesinde süregelen yoksulluk, en elzem küresel bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır (Kılıç, 2013: 15). Yapılan araştırmalar neticesinde, ülkeler arası farklılıklar olmakla birlikte hane halkının yapısını; hane halkı içindeki bireylerin sayısı, cinsiyetleri, bağımlılık oranları, eğitim durumları ve hane reisinin kadın- erkek, çok genç- çok yaşlı olması gibi özelliklerin yoksullukla ilişkili olduğu bilinmektedir. Özellikle hane halkının büyüklüğünün yoksulluk riskini artırdığı bilinmektedir. Ayrıca aile bireyleri içerisinde çalışma çağı dışında kalan bağımlı nüfusun, yaşlı çocuk veya gençlik çağındaki bireylerin fazla olması yoksulluğu arttıran bir unsur olabilmektedir. Yoksulluk sorununu artıran bir diğer

etmende aile bireylerinin eğitim durumudur. Eğitilmiş bireyler, işgücünde daha iyi bir konum ve ücrete sahip olabildikleri için yoksulluktan daha uzak kalabilmektedirler (Acaroğlu, 2010: 12- 13). Yoksulluk kavramını etkileyen önemli nedenlerden biri de göçlerdir. Özellikle kırdan kente yapılan göçler, Türkiye'nin yakın tarihinde kentlerdeki yoksulluğun önemli bir etkeni olmuştur. Kırsaldaki yetersiz toprak ve işsizlik sorunu nedeniyle yoksullaşan ve yoksulluktan kurtulmak için kentlere göç eden bireyler; geçici, düzensiz ve ücreti düşük işlerde çalışarak ya da işsiz kalarak daha da yoksullaşmışlardır (Sipahi, 2006:180).

Yoksulluğu, emek piyasasına bağlı nedenler de önemli ölçüde etkilemektedir. İşgücü piyasalarıyla yoksulluk arasındaki bağlantı; "çalıştıkları halde yoksul olanlar", "işsizler" ve "işgücüne katılmayanlar" olarak üç gruba ayrılabilir. Çalışanlar arasında görülen yoksulluğun en belirgin sebepleri, ücret yetersizliği ve kısmi süreli çalışma koşullarıdır. 1970'li yılların ortalarında başlayan ve sanayileşmiş ülkelerin çoğunda etkisini gösteren ekonomik kriz, küreselleşme sürecinin sonucu olarak artan uluslararası rekabet koşulları, esnek çalışma uygulamasının yaygınlaşmasına neden olmuştur. Kısmi süreli çalışmanın artması neticesinde ücretler düşmüş, meslek sahibi olma ve kariyer yapma olanakları azalmıştır. Birçok işçi, güvencesiz ve düşük gelir sağlayan bu koşullarda çalışmak zorunda kalarak, çalışan bordrolu yoksullara dönüşmesine neden olmuştur (Tokol ve Alper, 2018: 189). Emek piyasasından kaynaklanan yoksulluğu artıran nedenlerden biri de işsizlik sorunudur. Endüstrileşme sonrası yaşanan dönüşüm süreci sonrasında nitelikli işgücüne olan talebi artırmaya karşın niteliksiz iş gücüne olan talebi azaltarak, işsizliğin artmasına neden olmuştur (Öztürk ve Öztürk, 2010: 49). Ayrıca işgücü piyasasından kaynaklanmayan, bakıma muhtaç olma ya da engelli olma gibi istihdam engelleri de bireylerin yoksulluğunu artırabilen bir diğer nedendir. Kentleşme ile ortaya çıkan sosyal dışlanma kavramı, genellikle toplum içerisinde çeşitli nedenlerle dezavantajlı durumda bulunan kesimleri ifade eden bir kavramdır. Neo- liberal politikaların etkisiyle devletlerin sosyal koruma politikalarını azaltması; toplumlarda güvensizlik, adaletsizlik, ayrımcılık, uzun süreli işsizlik, yoksulluk gibi sosyal ve ekonomik problemleri önü alınamaz hale gelmiştir (Koca, 2015: 105). Nitekim artık sosyal dışlanma gerçeğini salt dezavantajlı gruplar ile sınırlandırmak ya da yoksullukla açıklamak yeterli değildir. Walker, sosyal dışlanma kavramını, "bireyin yaşadığı toplumla uyum sağlamasını kolaylaştıran, sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel mecralardan bireyi uzaklaştıran bir süreç" olarak tanımlamıştır (akt. Tokol ve Alper, 2018: 291). Sosyal dışlanma göreceli bir mefhumdur ve ülkelerin sosyal politika uygulamalarına bağlı olarak kimin yoksul veya dışlanmış sayılacağı ülkeler arasında farklılık gösterebilir. Neticede Sosyal dışlanma, insanların toplumsal yaşama dâhil olmalarını engelleyecek düzeyde maddi ve manevi yoksunluk halinde olmalarının yanında, onları koruyacak her türlü sosyal destekten yoksun olmaları ile katlanarak büyüyen yoksulluğu artıran bir süreçtir (Çakır, 2002: 84-85).

Sosyal Yardım Kavramı

Sosyal yardımlar, toplumlarda yardıma muhtaç kişilere yönelik maddi ve manevi şekilde yapılan her türlü destek olarak tanımlanabilir. Sosyal yardımların en belirgin özelliği, ihtiyaç sahibi kişilere devlet veya gönüllü bazı kurumlar tarafından karşılıksız olarak yapılmasıdır. Sosyal yardımlar, birlikte yaşamın bir gereği olarak, önceleri yakın komşu ve akrabalar arasında yardımlaşma güdüsüyle yapılırken, zamanla kurumsallaşmış hatta modern toplumların ortaya çıkmasıyla birlikte, devletlerin önemli görevlerinden biri haline gelmiştir (Tunç, 2013: 53).

Kamusal sosyal yardımlar, devletlerin resmî kurumları aracılığı ile sunduğu yardım niteliğindeki hizmetleridir. Bu minvalde sosyal yardım, asgari seviyede dahi geçinme imkânı olmayan kişilere, muhtaçlıklarının tespitine dayalı olarak, kendi kendilerine yeterli hale gelmelerini amaç edinen karşılıksız sosyal gelir ve destek sağlayıcı kamusal hizmetlerdir (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2007: 87). Başka bir ifadeyle yardıma muhtaç kişilere, belirli kıstaslar çerçevesinde aynı ve nakdi yardımların yapılmasıdır (Taşçı, 2010: 129). Sosyal yardımlar; yoksul bireylere yiyecek, giyecek, yakacak, tedavi ve ilaç sağlama gibi çeşitli şekillerde yapılan parasız yardımlar olup aynı zamanda zorunlu katılma ilkesine dayanmayan ya da katılma ile yapılan yardım arasında bir bağlantı bulunmayan devletin genel bütçesiyle veya belirli bir amaca özgülenmiş vergilerle karşılanan yardımlardır (Talas, 1997).

Devletlerin oluşturduğu sosyal yardım uygulamalarıyla, toplumlarda oluşan gelir dağılımı adaletsizliklerini azaltmak, sosyal adalet ve sosyal refahı arttırmak gibi ulusal hedefleri vardır. Sosyal yardımlar genellikle geçici olarak uygulanmaktadır, fakat ihtiyaca göre devletlerin politikaları çerçevesinde sürekli olarak uygulanan sosyal yardımlar da mevcuttur. Bu sürekliliğin, sosyal yardımlardan faydalananların belli bir yaşam seviyesine erişene kadar devam etmesi, ilkesel açıdan önemlidir. Başka bir ifadeyle, yardıma muhtaç kişilere yönelik yapılacak her türlü yardımları ifade eden sosyal yardımların amacı, bireyi yardıma muhtaç kılmak değil, bireye yardıma muhtaç olmaktan kurtulmasını sağlayabilecek imkânı oluşturmak olmalıdır.

Sosyal yardımlar, sosyal güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesinde tamamlayıcı nitelikte kullanılan bir yöntemdir. Faydalananlar, yardımların finansmanına herhangi bir katkıda bulunmamaktadır ve yardımlar, nakdi ve aynı yardım şeklinde olabileceği gibi bakım, tedavi, rehabilitasyon ve sosyal hizmetler şeklinde de yapılabilmektedir. Sosyal yardımlar kural olarak kişilerin muhtaçlıklarının tespitine dayanmaktadır. Kişileri, kendi koşulları içerisinde ve en kısa zamanda, kendilerine yeterli duruma getirecek nitelikte ve boyutta olacak şekilde planlanmalıdır (Tunç, 2013: 57). Ülkelerin, yoksulluk, gelir dağılımı adaletsizliği gibi sorunlara yönelik mücadelelerinin boyutuna göre değişmekle birlikte genel olarak “genel”, “kategorik” ve “şartlı” olmak üzere üç çeşit sosyal yardım türünden söz edilebilir. Yaş, cinsiyet ve hiçbir statü farkı ayırt etmeksizin belirli bir düzeyin

altında gelire sahip olan herkese verilen gıda ve kömür yardımları gibi yardımlar “genel” sosyal yardımlardır. İşsizlik yardımları, yaşlılık aylığı gibi belli bir gelir düzeyinin altında gelire sahip olan özel bir gruba yönelik yapılan nakdi yardımlar ise “kategorik” yardımlar olarak adlandırılmaktadır. Yardımlardan faydalanacak olan bireylere belli şartları kabul etmesiyle verilen şartlı sağlık ve şartlı eğitim yardımları ya da istihdam, eğitim veya okul öğle yemeği gibi parasal olmayan ve belirli koşulları sağlayan, herkesin faydalanabileceği bir mal veya hizmete ulaşmayı sağlayan yardımlar ise “şartlı” sosyal yardımlardır. (Tekindal, 2018: 343).

Sosyal Yardımların Yoksullukla İlişkisi ve Etkileri

Sosyal yardımlar, ülkelerin sosyal politikaları ile uyumlu bir şekilde hedef edindiği kitlenin ihtiyaç ve özelliklerine uygun olarak hazırlanmaktadır. Yoksullukla mücadele bakımından sosyal politika, yoksul bireyleri, korumaya ve desteklemeye yönelik, devlet eliyle alınan her türlü önlemden oluşmaktadır. İhtiyaç sahibi kimselere karşılıksız yardımların yapılması, yoksullukla mücadelede uygulanan en yaygın yöntemdir. Sosyal yardımlar ile toplumda dezavantajlı durumda bulunan kişilerin, toplumla bütünleşmelerini sağlamak amacıyla yapılan uygulamalar sayesinde, sosyal denge ve adalet sağlanmaya çalışılır (Güneş, 2012: 153). Sosyal yardım uygulamaları, temel ihtiyaçlarını karşılayabilme fırsatından mahrum olan kişilere yönelik bir sosyal güvenlik ve sosyal hizmet yöntemidir. Netice itibarıyla, yeterli gelire sahip olmayan kişilere yapılan aynı ve nakdi yardımlar ile yoksullukla mücadele amaçlanmaktadır (Daşlı, 2015: 139).

Sosyal yardımın en olumlu etkilerinden biri, sosyal güvenlik sisteminden sonra varsa işsizlik sigortası veya yardımının ardından, ihtiyaç anında devreye girerek, sosyal güvenlik uygulamasının tamamlayıcı unsuru olmaktadır. Ayrıca yardımların ihtiyaç türüne ve önem derecesine göre belirlenebilmesi, sosyal yardımların tasarruf sağlayıcı diğer olumlu yönüdür. Sosyal yardımların, faydalanan kişiler açısından yoksulluktan kurtulabileceklerine dair ümitlenip kendilerini daha iyi hissetmelerini ve muhtaç kişilerin iş buluncaya kadar ruhen güçlü kalmalarını sağlayıcı dolayısıyla olumsuz veya yanlış tutum ve davranışlar içerisine girmelerini engelleyici olumlu etkileri de vardır (Daşlı, 2015: 141). Diğer taraftan sosyal yardım alanların, yardım alabilmek için öncelikli olarak muhtaç durumda olduklarını ispatlamaları gerekmektedir. Bu durumu, çoğu birey onur kırıcı bir vaziyet olarak görebilmektedir. Bununla birlikte yardımlar, tembelliğe sebep olup kişileri çalışma gayretinden uzaklaştırabilir. Karşılıksız yardımlarla uzun süre hayatını idame ettirmenin bir bağımlılığa dönüşmesi muhtemel olup bu durumun israfa yol açması ihtimali sosyal yardımların olumsuz neticelerindedir. Sosyal yardımların üzerinde durulması gereken önemli sakıncalarından biride istismara neden olmasıdır. Ancak özellikle muhtaçlık tespitinin objektif ve adil kıstaslara uygun yapılmaması istismar riskini artırmaktadır (Taşçı, 2008: 1-6).

Yoksullukla Mücadele Bağlamında Yapılan Sivas'ta Sosyal Yardımları ve Sosyal Yardımların Etkinliğine İlişkin Alan Araştırması

Sivas İline İlişkin Genel Bilgiler

Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllarda Sivas, tarıma dayalı bir ekonomik yapıya sahipti. 1930'lu yıllara gelindiğinde "Birinci Beş Yıllık Sanayileşme Planı" çerçevesinde kamu yatırımlarının artmasıyla bu durum değişmeye başlamıştır. "Divriği Demir Madenlerinin işletilmesi", "Çimento Fabrikasının" ve "Cer Atölyesinin" kurulması gibi gelişmelerle Sivas, sanayileşme yolunda ilk adımlarını atmıştır. İlerleyen dönemde, 1960'lı yıllarda, "DSİ", "Topraksu", "YSE" (Yol-Su-Elektrik) gibi kamu kurumlarını taşra teşkilatının açılmasıyla Sivas'ta bağımlı (ücretli-maaşlı) çalışan sayısı artmıştır. Yine aynı dönemlerde, Sivas ilinin kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınması, Sivas'ta özel sektörün gelişmesinde etkili olmuştur. 1980'li yıllara gelindiğinde, neo-liberal anlayışın etkisiyle Kamu İktisadi Teşebbüsleri "KİT" özelleştirilmeye başlamıştır. Özel sektörün yatırımlarının artması girişimciliği canlandırmış ve 2000'li yıllara doğru Sivas, sanayileşme açısından bir ivme kazanmaya başlamıştır (Mahiroğulları, 2019: 55).

TÜİK tarafından açıklanan GSYH verilerine göre, 2017 yılında Sivas'ın GSYH'si 16 milyar 694 milyon TL iken, 2018

yılında 19 milyar 649 milyon TL ile 81 il içerisinde 32'nci sıraya girmiştir. Aynı verilere göre, Sivas'ın kişi başına GSYH'si 2017 yılında, 26 bin 872 TL iken 2018 yılında ise 30 bin 994 lira olmuştur. Ayrıca Kalkınma Bakanlığı tarafından 2017'de yayınlanan "Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmasında" (SEGE) Sivas Türkiye genelinde 45. Sırada yer almıştır (Kalkınma Bakanlığı 2017).

Sivas 2000 yılında, 755 bin olan nüfusu ile Türkiye'nin nüfus sıralamasında 9. sırada yer alırken, 2016 yılından itibaren 32. sıraya gerilemiştir ve kırsal nüfus oranlarının toplam nüfus içindeki payının sürekli olarak düştüğü görülmektedir. 1980 yılında, kırsal nüfus oranı

%63.05 iken bu oran 2000 yılında %41,90'a düşmüş, 2019 yılında ise %25,55 oranına gerilemiştir. Sivas'ın merkez ve ilçe nüfusunun yıllar içerisindeki değişim verilerine göre ilçelerin nüfuslarının 2000-2019 yılları arasında büyük oranda azaldığı, merkez nüfusunun ise yükseldiği görülmektedir. 2019 verilerine göre Sivas merkez nüfusu 381. 325 kişidir ve bu sayının 189.594' ü erkek 191.731' ise kadınlardan oluşmaktadır. 2019 yılı itibarıyla kadın ve erkek sayıları eşit sayılabilir bir noktaya gelmiştir. 2019 yılında Sivas'ta yaşayan toplam erkek sayısı 319.624 ile % nüfusun 50,02'sini, kadınlar ise 319.624 ile nüfusun %49,98'ini oluşturmuştur.

Tablo 1. Sivas İli Yaş Gruplarına Göre Nüfus Miktarları ve Yaş Bağımlılık Oranı

Yıl	0-14	15-24	25-64	65+	Türkiye	Sivas
1990	285.785	153.222	294.320	34.154	67.8	71.42
2000	233.147	157.855	311.173	52.916	-	-
2007	169.284	121.785	291.156	56.239	50.36	54.61
2009	160.690	118.225	295.792	58.370	49.25	52.98.
2011	153.288	111.885	298.601	63.282	48.42	52.76
2013	145.473	109.373	302.390	66.588	47.65	51.5
2015	137.690	107.025	298.607	73.592	47.57	51.87
2016	135.918	109.234	302.179	73.893	47.16	51
2017	134.620	109.677	303.708	73.296	47.25	50.3
2018	-	-	-	-	47.40	49.93
2019	131.843	110.882	315.204	81.027	47.46	49.98

Kaynak: (Türkiye İş Kurumu [İŞKUR], 2018a)(<https://www.nufusu.com/il/sivas-nufusu>)

Tablo 2. Sivas İli 15 Yaş Üstü Nüfusun Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma Yazma Bilmeyen	4.226	26.261	30.487
Okuma Yazma Bilip Okul Bitirmeyen	7.335	17.007	34.342
İlkokul Mezunu	46.173	63.619	109.792
İlköğretim Mezunu	37.425	30.437	67.862
Ortaokul veya Dengi Okul Mezunu	39.009	30.263	69.272
Lise veya Dengi Okul Mezunu	73.483	52.129	125.612
Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	37.396	29.359	39.835
Yüksek Lisans	3.497	2.338	5.835
Doktora	1005	647	1652
Bilinmeyen	2.575	3.290	5.865

Kaynak:(Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2020)

Tablo 1’de, 1990 verilerine göre 0-14 yaş arası çocuk sayısı 285.785, 65 ve üzeri yaş grubunun nüfus miktarı ise 34.154 tür. 2019 yılında ise çocuk nüfusu 131.843’e gerilerken, yaşlı nüfusu ise 81.027 miktarına yükselmiştir. 1990 yılından itibaren sürekli azalan 15-24 yaş arası genç nüfus miktarının, 2015 yılından itibaren artmaya başladığı görülmektedir. 1990- 2019 arası dönem verilerine göre çocuk nüfusunda görülen azalış, ilerleyen dönemlerde nüfusun daha da azalacağını belirtisi olarak değerlendirilebilir.

Bağımlılık oranı, bağımlı nüfusun çalışma çağındaki nüfusa oranıdır. Dolayısıyla toplam bağımlılık oranı, çalışmayan (0-14 ve 65 ve üzeri) yaş grubunun, çalışma çağı nüfusuna (15-64) olan oranını ifade etmektedir. Tablo 1.’de görüldüğü gibi 1990 yılında,

%71,42 olan toplam bağımlılık oranı, 2019 yılında 49.98 olmuştur. Bu dönemde Sivas için bağımlılık oranı düşmüş olmasına rağmen Türkiye geneli oranlarının üzerinde bir seyir izlediği görülmektedir. Bağımlı nüfusun fazla olması, (0-14) yaş grubundaki bağımlı nüfustan ziyade (65 yaş ve üzeri) yaş grubundaki artıştan kaynaklıdır. Nitekim Sivas ili yüksek bir bağımlılık oranına sahiptir; bu durum yoksulluk oranını artırabilen bir olgudur.

Sivas’ta, 15 ve üzeri yaşta olup okuma yazma bilmeyenlerin toplam sayısı 21.233 dür. Bu sayı, Sivas’ın 2019 yılında, 15 ve üstü yaş nüfusunun toplamının %6,3’üne denk gelmektedir. Sivas’ta okuma yazma bilmeyenlerin oranı, Türkiye geneli (%3,82) ortalamasının üzerindedir. Ayrıca okuma yazma bilmeyen nüfusun yaklaşık %80’i kadınlardan oluşmaktadır.

Sivas İline Ait Ekonomik Göstergeler

Sivas’ın işgücü miktarı ve iş gücüne katılma oranı (İKO) verileri, 2013-2018 yılları arası döneme ait Türkiye ortalamasıyla (%52) karşılaştırıldığında yaklaşık 3 puan; 2018 yılına ait ortalamaya göre ise 5 puan düşük olduğu Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3’te, 2000 yılında İKO’nun %55 gibi yüksek olması, 2000 ve öncesinde çalışma çağı yaşının 12 yaş üstü olarak hesaplanmasından kaynaklanmaktadır. 2000 yılı sonrasında, çalışma çağı nüfusunun 15+ yaş olarak belirlenmesiyle Türkiye genelinde olduğu gibi Sivas’ta da İKO verilerinde düşüş görülmüştür. 2018 rakamlarına göre, Türkiye’de kadınların işgücüne katılma oranı, %34 seviyesindeyken, Sivas’ta bu oran %29’lar civarında gerçekleşmiştir.

İstihdam oranları, bir ülkenin makroekonomik göstergeleri içinde gelişmişlik düzeyiyle ilgili önemli verilerden biridir. İstihdam oranının yüksekliği, o ülkede "toplumsal bütünleşmeye" katkı sağlayabildiği gibi yoksulluk oranının düşük, sosyal güvenlik şemsiyesinin de kapsamlı olduğunu

göstermesi bakımından anlamlıdır (Mahiroğulları 2019: 59). Tablo 3.’de görüldüğü gibi, 2000 yılı sonrası Sivas’ta istihdam oranları; 2015’e kadar Türkiye ortalaması (%45) düzeyinde seyretmiş; 2017’de Türkiye ortalamasına göre (%48) “4” puan, 2018’de, Türkiye ortalamasına göre (%47) “6” puan gerilemiştir.

İŞKUR’a kayıtlı işsizlerin, kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde son yıllarda kadınların kayıtlı işsiz miktarında önemli artış yaşandığı görülmektedir. Ayrıca 2018 yılında ilk defa kadın işsiz sayısı erkek işsiz sayısını üstüne çıkmıştır. 2011 yılında 5.543 olan kayıtlı kadın işsiz sayısı, 2018 yılında ise yaklaşık üç kat artarak 16 bin 559’a yükselmiştir. Kadın işsiz sayısında görülen artışın en önemli sebebi; artan eğitim ve meslek edinme imkânlarının etkisiyle kadınların, işgücüne dâhil olma isteğinde görülen artıştır. Özellikle 2009 yılından itibaren uygulamaya konulan “Toplum Yararına Çalışma Programı” çerçevesinde, daha önce eğitim ve mesleki yetersizlik ya da herhangi bir sebeple çalışma isteğinde olmayan kadınların, program dâhilinde çalışmak için İŞKUR’a yaptıkları işsizlik başvuruları artmıştır. Nitekim Sivas’ta 2009-2018 yılları arasında, “Toplum Yararına Çalışma Programı” kapsamında istihdam edilen toplam 31.571 kişinin, 13.329’unu kadınlar oluşturmuştur.

Sivas’ta işsizliğin yapısı incelendiğinde, işsizliğin büyük bir çoğunluğunu genç işsizlerin oluşturduğu görülmektedir. 2017 yılı verilerine göre mevcut işsizlerin eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında; ilk sırada 10.959 işsiz ile ilköğretim, ikinci sırayı 7.638 işsiz ile lise mezunları oluşturmaktadır. Üçüncü sırayı oluşturan yükseköğretim mezunu işsizlik oranı ise, %21 dir (Mahiroğulları, 2019: 62). Netice itibarıyla, Sivas’ta işsizliğin giderek artması, sosyal yardımlara olan ihtiyacı, dolayısıyla sosyal yardım harcamalarını arttıran bir unsur olmuştur.

Sivas İlinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Aracılığıyla Yapılan Yardımlar

Bu çalışmada, SYDV tarafından Sivas’ta yapılan sosyal yardımlarla ilgili 2000 ve sonrası dönem ele alınmıştır. Türkiye’de, 2012 yılında ilk defa uygulanmaya başlanan “Bütünleşik Sosyal Yardım Sistemi (BSYS) sayesinde tüm verilerin E-Devlet üzerinden takip edilmeye başlanmıştır. Bu sebeple çalışmada, 2012 ve sonrasında, hem merkezi ve düzenli sosyal yardımlar, hem de vakıf kaynaklı tek seferlik sosyal yardımlara detaylı şekilde değinilmiştir. Fakat 2012 öncesi döneme yönelik, özellikle vakfın öz kaynakları ile yürütülen düzensiz ve tek seferlik yardımlara ait sağlıklı veriye erişilemediği için bahse konu dönemle ilgili sadece “merkezi yardım” verileri ve yardımların genel toplamları üzerinden değerlendirilme yapılmıştır (Sivas SYDV, 2019).

Tablo 3. Sivas’ta İşgücü ve İstihdam

Yıllar	Toplam Nüfus	Ç.Ç Nüfusu	İşgücü Miktarı	İKO	İstihdam Miktarı	İstihdam Oranı
2000	755.091	571.489	318.180	%55,7	295.043	%51,63
2011	627.056	473.768	231.198	%48,8	208.457	%44.00
2013	623.824	478.348	237.738	%49,7	213.965	%44,70
2015	618.617	480.927	235.173	%48,9	213.842	%44,46
2017	621.301	487.681	240.914	%49,4	214.705	%44.03
2018	646.608*	511.742	245.124	%47,9	210.663	%41,16

Kaynak;(DİE:2003), 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri(Mahiroğulları 2019: 59), 2011 ve 2013 verileri Sivas’a ait münferit TÜİK verileri; 2015-2017-2018 verileri, TR 72 (Kayseri, Sivas, Yozgat) TÜİK verileri,(https://biruni.tuik.gov.tr/isgucuapp/isgucu.zul)adresinden alınmıştır.

*Sivas nüfusu, 2018 sayımında 24.000 gibi yüksek bir seviyede tersine göç olarak yaklaşık binde 4 artmıştır.

Tablo 4. Sivas İli İşsizlik Rakamları

	Kadın	Erkek	Toplam	İşsizlik	Genç İşsiz	Genç İşsizlik
				Oranı	(15-24)	Oranı
2000	5.184	17.953	23.137	7.27	-	-
2009	-	-	20.892	11.2	5.246	31.05
2013	8.348	14.190	23.773	9.9	6.844	30.40
2015	9.187	12.144	21.331	9.1	5.221	24.50
2017	12.858	13.351	26.209	10.9	7.529	28.73
2018	18.429	16.032	34.461	13,7	12.111	34.88

Kaynak: (İŞKUR 2018b)(Mahiroğulları 2019: 62)

Tablo 5. 2000-2019 Yılları Arası Yapılan Toplam Sosyal Yardım Miktarları

	Vakfın Kaynaklarıyla Yapılan Yardımlar		Merkezi Olarak Yapılan Yardımlar		Genel Toplam	
	Kişi Sayısı	Miktar	Kişi Sayısı	Miktar	Kişi Sayısı	Miktar
2000	46.779	456.561	251	21.493	47.030	478.055
2002	43.252	1.329.328	291	49.539	43.543	1.378.868
2004	29.501	1.855.089	416	174.075	29.917	2.029.165
2006	17.741	2.579.580	365	352.423	18.106	2.932.004
2008	19.958	4.259.215	11.415	9.633.133	31.373	13.892.348
2010	-	4.685.881	13.868	11.865.288	-	16.551.170
2012	11.144	1.636.632	13.806	18.125.767	20.537	19.762.399
2013	35.656	5.676.687	13.601	17.855.488	28.595	23.532.175
2014	37.325	8.010.771	12.709	19.437.767	30.234	27.448.538
2015	43.006	9.039.152	12.047	20.517.849	32.128	29.557.001
2016	36.945	8.303.439	11.651	22.385.983	30.848	30.689.422
2017	41.662	9.923.614	12.381	25.257.714	33.052	35.181.328
2018	37.568	11.152.597	12.968	26.259.560	32.184	37.412.157
2019	32.978	6.935.358	12.351	37.962.316	30.374	44.894.674

Kaynak: (Sivas SYDV 2019)

Not: Merkezi ve vakıf kaynaklı her iki yardımdan faydalanan kişiler mükerrer şekilde gösterilmemiştir. Bu nedenle yardım yapılan kişi sayılarının toplamı, yardım yapılan genel toplam kişi sayısı ile farklıdır.

Tablo 6. 2000-2009 Yılları Arası Dönem Merkezi Yardım Verileri (TL)

	2000		2005		2007		2009		2011	
	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar
ŞEY	-	-	-	-	3.920	477.076	6.598	1.046.500	5.084	1.156.915
ŞŞY	-	-	-	-	1.749	236.158	2.846	419.240	1.778	336.850
Engelli Aylığı	127	11.560	180	99.579	2.257	4.902.404	2.830	7.369.318	3.220	9.806.180
E. Yakını Aylığı	1	62.150	-	-	20	44.625	121	307.245	232	590.828
Yaşlı Aylığı	123	9.871	177	54.977	2.516	2.354.838	2.356	2.620.201	2.094	2.629.778
E. Bakım Aylığı*	-	-	-	-	79	161.404	1.192	7.986.637	4.042	23.981.939

Kaynak: (Sivas SYDV 201)

*Evde Bakım Aylığına ait bilgiler Sivas'ın (ilçe-köy) tamamına aittir.

Tablo 7. 2012-2019 Yılları Arasında Yapılan Aile Yardımları (TL)

Yıl	Gıda/ Giyim Yar.		Barınma Yardımı		Yakacak Yardımı		E.V.E Kadınlara Yar.	
	Kişi	Miktar	Hane	Miktar	Hane	Miktar	Kişi	Miktar
2012	8.127	422.840	267	69.500	-	-	294	335.250
2013	16.99	776.580	296	96.300	3.824	3.193.728	368	920.000
2014	14.61	754.430	330	118.690	4.401	4.651.687	371	999.000
2015	21.711	882.475	359	348.204	4.546	4.876.899	367	945.000
2016	12.863	765.406	375	369.529	4.578	4.724.013	332	885.500
2017	19.750	967.905	870	1.383.340	3.796	4.568.265	323	884.900
2018	14.015	1.085.420	365	509.720	4.647	6.901.298	302	787.600
2019	13.776	1.112.860	312	174.523	3.146	2.563.579	210	469.150

Kaynak: (Sivas SYDV 2019)

Tablo 5'te, 2000 yılında, vakıf kaynaklı yardımlardan faydalanan kişi sayısının, 2002 ve sonrasında göre oldukça fazla, parasal tutarın ise düşük olduğu dikkati çekmektedir. Türkiye'de yaşanan 2000-2001 ekonomik krizin etkisiyle, SYDV' YE yapılan sosyal yardım başvurularında meydana gelen artışın bu durumda etkisi vardır. Ayrıca, 2001 yılında uygulamaya konulan SRAP'ın¹, sosyal yardımlara yansması ile 2002 yılında, yardımların parasal miktarlarının önceki yıla göre yaklaşık üç katı arttığı tabloda görülmektedir. Bunun yanında, SRAP dâhilinde "şartlı yardımların" yapılmasıyla 2008 yılında merkezi yardımlardan faydalanan kişi sayısı ve parasal tutarlarda büyük artış yaşanmıştır. Nitekim 2012 yılında, 19.762.399 TL olan yardımların genel toplamı, 2019 yılında 44.894.674 TL olmuştur

Tabloda merkezi olarak yapılan yardımların, yararlanan kişi sayısı ve miktarlarının yıllar içerisinde arttığı görülmektedir. Bu durum, sosyal yardımlarla ilgili 2012 yılı sonrasında, SYD Vakıflarının görev ve sorumluluk alanının artırılması ve bu alandaki rolünün daha önemli hale gelmesiyle de ilgilidir. Türkiye genelinde de yıllar içerisinde Sivas iline benzer şekilde, sosyal yardım harcamaları sürekli yükselmesi ilişkilidir. Nitekim 2013 yılında, 2001 yılına göre ortalama 25 kat artarak 20 milyar 764 milyon TL tutarında harcama gerçekleştirilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde toplam sosyal yardım harcaması tutarı 2013 yılı harcama miktarının 2 katını aşmış ve 43 milyar TL tutarında gerçekleşmiştir. (AÇSHB Faaliyet Raporu 2018)

2007 yılında, merkezi yardım kalemleri genişletilmiş şartlı sağlık, şartlı eğitim ve evde bakım hizmeti yardımları uygulamasına başlanmıştır. Tablo 6'da, yardım kalemlerinin

hepsinde hem kişi sayıları hem de parasal tutarların sürekli arttığı görülmektedir. Özellikle evde bakım hizmetlerinden 2007 yılında 79 kişi faydalanmışken bu sayı 2011 yılında, 4.042 kişiye çıkmıştır.

Tablo 7. ve 8.'de, 2012 ve 2019 yılları arasında SYDV vakfi aracılığı ile yürütülen aile yardımlarına ait bilgiler verilmiştir. Gıda yardımları kapsamında 2012 yılında 422.840 TL, 2019 yılında ise 1.112.860 TL kaynak kullanılmıştır. Tablo 26.'da barınma yardımlarından faydalananların sayısında 2017 yılında diğer yıllara oranla oldukça fark görülmektedir. Bu fark, 2017 yılında yayınlanan bir genelgeden kaynaklanmaktadır. Daha önce genellikle, ev eşyası veya kira yardımı şeklinde yapılan barınma yardımı, bu genelge ile betonarme ev yapımı, ev tamiratı şeklinde destek verilmesi ayrıca şehit ailesi ve yaşlıların bu anlamdaki ihtiyaçlarının ivedilikle giderilmesi öngörülmüştür (SYGDM 2017).

2012 yılında uygulaması başlanan "eşi vefat etmiş kadınlara yardım" kapsamında iki ayda bir "550" TL yardım yapılmaktadır. Tablo 7.'de görüldüğü gibi, 2019 yılında bu yardımdan faydalanan kişi sayısı önceki yıla göre yaklaşık üçte biri oranında azalmıştır. Bu durum, yardımdan faydalanan 65 yaş üstü kadınların, daha fazla olduğu gerekçesiyle "yaşlılık aylığını" tercih etmiş olmalarından kaynaklıdır.

Tablo 8'de 2013 yılında "muhtaç asker ailesi", 2015 yılında ise "muhtaç asker çocuğu" yardımı uygulamasının başladığı görülmektedir. Ayrıca aile yardımları kapsamında ilk defa 2019 yılında uygulamaya konulan "elektrik tüketim desteği" amacıyla Sivas'ta 3711 tane haneye, 1.567.444 TL tutarında yardım yapılmıştır.

Tablo 8. 2012-2019 Yılları Arasında Yapılan Aile Yardımları (TL)

	Muhtaç Asker Ailesi Yardımı		Muhtaç Asker Çocuğu Yardımı		Öksüz ve yetim yardımı		Diğer Aile Yardım	
	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Hane	Miktar
2012	-	-	-	-	-	-	1.432	588.920
2013	218	277.500	-	-	-	-	2.272	885.975
2014	349	486.000	-	-	-	-	2.915	1.099.360
2015	206	257.000	2	600	54	27.300	3.141	1.262.300
2016	154	273.750	4	2.600	58	51.400	2.702	1.115.020
2017	252	471.900	6	2.800	59	56.500	3.861	1.639.336
2018	215	243.375	18	6.100	70	60.600	2.684	889.205
2019	162	202.400	15	6.500	59	49.000	3738	2.816.835

Kaynak: (Sivas SYDV 2019)

Tablo 9. 2012-2019 Yılları Arasında Yapılan Eğitim Yardımları (TL)

Yıl	Eğitim materyalleri Yardımı		Şartlı Eğitim Yardımları		Diğer Eğitim Yardımları		Öğrenci Taşıma-Barınma-İaşe Yardımı	
	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar
2012	742	183.160	6.013	1.803.760	29	8.650	2	500
2013	1.174	189.840	5.687	1.441.660	494	131.84	-	--
2014	479	82.600	5353	1.592.230	28	4.950	2	400
2015	773	155.670	5.197	1.882.380	193	51.343	3	600
2016	1.026	130.600	4.880	1.552.840	116	41.982	2	450
2017	1.400	212.050	5.453	1.918.350	151	36.726	4	600
2018	990	154.050	5.790	1.691.040	289	259.400	1	200
2019	1.054	134.300	5.479	1.727.860	345	264.450	-	-

Kaynak: (Sivas SYDV 2019)

Tablo 10. 2012-2019 Yılları Arasında Yapılan Engelli ve Yaşlı Yardımlar (TL)

	Yaşlılık Aylığı		Engelli Aylığı		Engelli Yakını Aylığı		Evde Bakım Aylığı *	
	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar	Kişi	Miktar
2012	1.954	2.687.29	3.370	11.884.35	236	684.859	4.178	34.317.288
2013	1.661	2.247.51	3.485	11.620.64	295	772.369	4.849	40.049.648
2014	1.435	2.249.67	3.336	12.789.77	283	807.197	5.222	47.271.687
2015	1.294	2.665.57	3.235	13.405.97	268	806.718	5.437	52.286.556
2016	1.300	3.283.85	3.211	14.964.96	256	824.064	5.553	60.193.173
2017	1.305	3.623.56	3.239	16.494.94	253	950.873	5.614	67.488.776
2018	1.374	5.545.96	3.287	15.924.65	258	941.820	5.811	78.017.575
2019	1.462	9.967.64	3.309	22.050.06	274	1.271.50	-	94.646.349

Kaynak: (Sivas SYDV 2019)

*Evde Bakım Aylığına ait bilgiler Sivas'ın (ilçe-köy) tamamına aittir.

Tablo 10'da görüldüğü üzere yaşlı aylığı yardımlarından 2000 yılında, sadece 123 yaşlı faydalanırken bu sayı, 2019'da 1.462 olmuştur. Engelli aylığı yardımından ise 2000 yılında, 127 kişi faydalanırken 2019 yılında ise 3.309 kişi faydalanmıştır. Evde bakım yardımından ilk uygulamaya konulduğu 2007 yılında, 79 kişi faydalanmışken 2018 yılında, 5.811 kişi faydalanmıştır.

Literatür Taraması

Yapılan literatür taramasında, sosyal yardımların yoksulluğu önleme konusunda etkinliği üzerine yapılan çalışmalar içerisinde, özellikle bu çalışmaya yakın şekilde daha çok 2010'lu yıllarla birlikte, SYDV'nin etkinlik alanının arttığı dönemi ele alan ve vakıf kaynaklı yardımlardan yararlanan bireyler üzerinden yapılan araştırmalar incelenmiştir. Ayrıca sosyal yardımlarla ilgili olağanüstü bir dönemin yaşandığı Covid-19 sonrası süreci içeren çalışmalar, incelemeye dâhil edilmemiştir. Konu ile ilgili literatür taraması yapılırken Sivas SYDV aracılığıyla yapılan yardımları konu alan çalışmalara öncelik verilmiştir.

Sivas SYDV tarafından yapılan yardımlar üzerinden yoksulluğun giderilmesi ilişkisini konu alan 2 çalışmaya rastlanmıştır. Arslan tarafından 2014 yılında yapılan, Sivas ilinde sosyal yardım almakta olan 35 aile ile görüşme yöntemi ile yapılan araştırmada, daha çok istihdam ve sosyal yardım ilişkisinin güçlendirilmesi üzerinde durulmuştur. Çalışabileceği bir ücrete iş bulması durumunda sosyal yardım alanların yaklaşık %66'sı yardım almaktan vazgeçeceğini, % 23'nün ise söz konusu yardımı almaya devam etmek isteyeceği tespit edilmiştir. Verilen yardımların karşılıksız olma özelliği açısından yardımı alma davranışına devam etmek istenilmesi önemli bir sorun olarak görülmektedir (Arslan, 2014). Ayrıca aynı çalışmanın sonuçları, yardımların alıcılar açısından yeterli bulunmadığı görüşünü desteklemektedir. Daşlı (2016) tarafından, Sivas ilinde yapılan bir çalışmada ise Türkiye'de, 2012 yılından itibaren uygulanan "Eşi vefat etmiş kadınlara yönelik yardım programının kadın yoksulluğunu önlemede etkinliği" araştırılmıştır. Çalışmada bu yardım programının çok etkin olmadığı ifade edilmesine karşın yardımlardan memnun olanların oranı % 61,7 memnun olmayanların oranı ise % 38,3 olarak tespit edilmiştir. Yardımlardan memnun olmamanın en önemli nedenin yardımların miktarı olduğu vurgulanmıştır (Daşlı, 2016). Aca (2018) tarafından Bursa ilinde yapılan ve kamusal sosyal yardımların etkinliğini araştıran çalışmada, kamusal sosyal yardımların etkin işlemediği saptanmıştır. Diğer taraftan çalışmada, yardımlar aracılığıyla yararlanıcıların devlete olan güvenlerinin arttığı

dolayısıyla bu bağlamda yardımların etkin olduğu tespit edilmiştir. Ancak yazar tarafından çalışmada tespit edilen yararlanıcıların sosyal yardım algısı ile birlikte bu etkinlik değerlendirildiğine esasında bir etkisizlik ortaya çıktığının altı çizilmiştir (Aca, 2017). Güngör tarafından (2017) yılında, Karaman ili bünyesinde bulunan SYDV'den yardım alan vatandaşlara yönelik yapılan benzer bir çalışmada ise sosyal yardımların yararlanıcıların, sadece asgari düzeyde ihtiyaçlarının karşıladığı, genel itibarıyla ihtiyaçları karşılamaktan uzak olduğu dolayısıyla yoksulluğu önlemede yetersiz kaldığı tespit edilmiştir.

Güngör tarafından yapılan çalışmada, bizim çalışmamızdan farklı olarak sosyal yardım politikalarının geleceğe güvenle bakabilme açısından insanlarda güven duygusu oluşturmadığı tespit edilmiştir (Güngör, 2017). Tunç tarafından 2013 yılında yapılan bir araştırmada, "sosyal yardımların etkin bir şekilde yerine getirilmediği, yardımların yoksulluğu kalıcılaştırdığı, sosyal yardım alan ailelerin "yoksulluk sarmalına" girdiği, bu durumdan kurtulmak için umut ve beklentilerinin kalmadığı, yardım aldıkça giderek yoksulluğu kanıksadıkları ve adeta bunu bir yaşam şekline dönüştürdükleri saptanmıştır" (Tunç, 2013). 2020 yılında Hamamcı tarafından, Erzurum il merkezine bağlı üç ilçede ikamet eden düşük geliri 200 kadın ile yürütülen araştırmaya göre ise kadınlar; aileleri, çevreleri ya da özel vakıf/şahısların yardımlarından ziyade, farklı resmi kurumlar tarafından verilen sosyal yardımlara daha fazla yönelikleri tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yardımlar sayesinde kadınların az miktarda da olsa hanelerine ek bir gelir sağladığı ancak söz konusu miktarın ancak gıda, yakıt gibi en temel ihtiyaçlarında kadınlara katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte kadınların farklı kurumlar tarafından düzenlenen sosyal yardımlara ilişkin bilgi düzeyi oldukça düşük olduğu, daha çok SYDV yardımlarından haberdar olup faydalandıkları görülmüştür (Hamamcı, 2020).

Karabaş tarafından 2019 yılında Çankırı ilinde yapılan bir çalışmada, SYDV tarafından yapılan yardımların yoksulluğu gidermekten ziyade, ailelerin yaşamının devamlılığını sağlama işlevi gördüğü olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada sosyal yardımların ailelerin ihtiyaçlarını karşılamaya yetmediği, ancak bu yardımların kesilmesi durumunda hayatlarının önemli düzeyde etkileneceği bulgusuna ulaşılmıştır. SYDV'den alınan yardımların yetersiz ve yararlanıcıların memnuniyet düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir (Karabaş, 2019). Gitmez tarafından 2020 yılında Malatya ilinin Battalgazi ve Yeşilyurt ilçelerinde yapılan bir saha çalışmasında, benzer şekilde mevcut sosyal yardım sistemine ilişkin olarak farklı boyutlarıyla yararlanıcıların memnuniyet düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür (Gitmez, 2020).

Alan Araştırması

Amaç ve Yöntem

Sosyal yardımların; yoksulluğu azaltmadaki yeterlilik düzeyinin, sosyal yardımlardan faydalanan bireylerin memnuniyet veya memnuniyetsizlikleri bazında değerlendirilmesi çalışmanın konusudur. Bu çalışmanın genel amacı ise sosyal yardımların yoksullukla mücadelede rolünü, SYDV aracılığı ile yapılan sosyal yardım hizmetlerinden yararlananların görüşlerinden faydalanarak, bireylerin yardımların niteliği ve faydalarına ilişkin düşünceleri doğrultusunda değerlendirebilmektir. Çalışmada, sosyal yardım uygulamalarına yönelik memnuniyet düzeyi ile yardımlardan faydalanan bireylerin; cinsiyetleri, yaşları, eğitim ve gelir düzeyleri, meslekleri, sahip olunan çocuk ve hanede yaşayan kişi sayısı, konut durumları, yoksulluk nedenleri, sosyal yardıma ihtiyaç duyma sebepleri gibi içinde buldukları sosyal ve demografik kişisel özelliklerin ilişkisinin değerlendirilmesi de amaçlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; Sivas il merkezinde yaşayan fakir ve muhtaç durumda bulunan ve 2019 yılı içerisinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığıyla yürütülen herhangi bir sosyal yardım hizmetinden faydalanan dosya sahibi 8.732 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi; Sivas SYDV aracılığı ile yürütülen, herhangi bir sosyal yardım hizmetinden faydalanan bireyler arasından tesadüfi olarak seçilen 414 kişi oluşturmıştır.

Araştırmanın Yöntemi ve Kısıtları

Araştırmada kantitatif yöntemden faydalanarak, veri toplama aracı olarak anket soru formu kullanılmıştır. Anket çalışması için kullanılan ölçek formları, 2019 yılında Sıdika Bülbül tarafından uygulanan çalışmada kullanılan formdan alınmıştır (Bülbül 2019). Anket soruları toplam iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, 18 sorudan oluşan demografik bilgilere dair sorulardan, ikinci bölüm bireylerin sosyal yardımlara ilişkin düşüncelerini belirlemeye yönelik beşli likert tipi ölçek şeklinde on maddeden oluşmaktadır. Anket uygulaması yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.

Tablo 11. Sosyo-Demografik Verilere İlişkin Bulguları

Cinsiyet	Kadın Erkek	273	65,9
		141	34,1
Yaş Grupları	18-38	144	34,8
	39-59	193	46,6
	60 ve üzeri	77	18,6
Medeni Durum	Evli	222	53,6
	Bekâr	36	8,9
	Boşanmış	84	20,3
	Eşi Vefat Etmiş	71	17,1
Hanede Yaşayan Kişi Sayısı	1	80	19,3
	2	50	12,1
	3	56	13,5
	4	92	22,5
	5	89	21,3
	6	33	8
	7 ve üzeri	14	3,4
Çocuk Sayısı	1	53	13,8
	2	150	36,2
	3	121	29,2
	4	49	11,8
	5 ve üzeri	37	8,9
Eğitim	Okuryazar	85	20,5
	İlköğretim	216	52,2
	Lise	81	19,6
	Ön lisans	15	3,6
	Lisans	8	1,9
	Yüksek Lisans-Doktora	9	2,2
Meslek	Öğrenci	11	2,7
	İşçi	69	16,7
	Ev hanımı	175	42,3
	Serbest çalışıyor	16	3,9
	Emekli	4	1
	İşsiz	37	8,9
	Diğer	102	24,6
	Emekli	5	1,2

Veriler çerçevesinde örnekleme oluşturan 414 katılımcıların büyük çoğunluğunu, “kadın”, “çalışmayan”, “okur-yazar veya “ilköğretim” mezunu bireylerin oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca toplam katılımcı sayısının, 337’sini 18-59 yaş arasındaki bireyler oluşturmuştur. Bu durum, genç ve orta yaş olarak ifade edilen bireylerin sosyal yardımlara, talebinin daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir. Araştırmada, katılımcıların büyük çoğunluğunun evli, 2-3 çocuk sahibi ve 4 veya üzeri nüfuslu hane yapısına sahip, “kira” ve “dairede” oturan bireyler oldukları tespit edilmiştir.

Verilerden anlaşıldığı üzere, katılımcılar arasında sosyal yardımlara ihtiyaç duyma sebebi en fazla “işsizlik” iken katılımcıların %50,5’i iki yıldan fazlası süredir sosyal yardımlardan faydalanmaktadır. Ayrıca katılımcıların %87,5’i yardımlardan sıklıkla (her ay, 2 ay, 3 ay) ve daha çok nakit yardımlar şeklinde faydalanmaktadır.

Katılımcıların, %25,4’ü “Anne-Baba”, %7,5’i “Akraba”, %3,4’ü “Arkadaş”, %53,6’sı “Kamu Kurumu”, %3,6’sı “Diğer” kişilerden maddi zorlukta yardım isteyeceğini belirtmiş ve

%6’sı ise hiç kimseden yardımı talep etmeyeceğini söylemiştir. Görüldüğü üzere, katılımcıların yarısından fazlası herhangi bir maddi zorlukla karşılaştıklarında “kamu kurumundan” yardım talep edeceklerini ifade

etmiştir. Bu durum, katılımcılar açısından kamu kurumlarının, yardım beklentileri açısından güvence oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcılara ait gelir ve yoksulluk başlangıç zamanına göre bilgileri şu şekildedir. Katılımcıların %22,7’si “Doğumdan Beri”, %18,1’i “Evlenden Önce”, %30’u “Evlendikten Sonra”, %10,1 “Eşimden Ayrıldıktan Sonra”, %8,9’u “Başıma Kötü Bir Durum Geldikten Sonra”, %10,1’i “Diğer” durumlar için yoksulluk probleminin başlangıç zamanı olarak belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların, %80’nin asgari ücretin altında, %17’sinin asgari ücret bandında geri kalanın ise asgari ücretin üstünde olduğu tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Likert tipi bir ölçek geliştirilirken güvenilirlik düzeyini tespit edebilmek için iç tutarlılık ölçütü olarak kabul edilen “Cronbach alpha” yöntemi kullanılmıştır. Sosyal Yardım maddelerine yönelik güvenilirlik analizi uygulandığında “a” katsayısı 0,916 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre, güvenilirlik düzeyleri, bütün faktörlere ve bütün maddelere ve ölçeğin bütününe göre yüksek derecede güvenilirdir. Başka bir ifadeyle geliştirilen ölçek, ölçmek istenilen durumu güvenilir bir şekilde ölçmektedir. Anket çalışmasına yönelik değerlendirme bulguları aşağıda verilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Sosyal Yardımlara Faydalanmalarına İlişkin Verilerin Dağılımı

	İhtiyaç Sebebi	Frekans	Yüzde
Sosyal Desteğe İhtiyaç Duyma Sebebine Göre Dağılımı	Sağlık Sorunu	86	20,8
	Küçük Çocuğu Olması	44	10,6
	İş Bulamama	163	39,4
	Boşanma	37	8,9
	Diğer	84	20,3
Katılımcıların Yardım Alma Süresine Göre Dağılımı (ay)	1-12	91	22
	13-24	84	21,5
	25-36	75	18,1
	37 ve üstü	159	38,4
Katılımcıların Yardım Alma Sıklığına Göre Dağılımı	Her ay	113	27,3
	2 ayda bir	211	51
	3 ayda bir	38	9,2
	6 ayda bir	16	3,9
	Yılda bir	17	4,1
	İhtiyacım Oldukça	19	4,6
	Nakit	245	59,2
Katılımcıların Yardım Türüne Göre Dağılımı	Yakacak	142	34,3
	Gıda-Giyim-Barınma	11	2,6
	Eğitim-Sağlık	8	1,9
	Hepsi	8	1,2
	Toplam	414	100

Tablo 13. Katılımcıların Maddi Zorlukta Yardım İstenilen Kişiye Göre Dağılımı

Yardım İstenilen Kişi	Frekans	Yüzde
Anne-Baba	105	25,4
Akraba	31	7,5
Arkadaş	14	3,4
İşyeri	2	0,5
Kamu Kurumu	222	53,6
Hiç Kimse	25	6
Diğer	15	3,6
Toplam	414	100

Tablo 14. Sosyal Yardımlara Yönelik Değerlendirme Bulguları

Sosyal Yardım Faktörü Maddeleri	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sosyal yardımlar ile yaşamımız rahatladı	80	19,3	193	46,6	79	19,1	45	10,9	17	4,1
Yapılan sosyal yardımları yeterli buluyorum	38	9,2	119	28,7	111	26,8	124	30	22	5,3
Yapılan sosyal yardımlardan son derece memnunum	53	12,8	183	44,2	91	22	70	16,9	17	4,1
Yapılan sosyal yardımlar ile ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyoruz	28	6,8	187	45,2	90	21,7	89	21,5	20	4,8
Yapılan sosyal yardımlar ile ailemizin yoksulluk düzeyi azaldı	27	6,5	138	33,3	123	29,7	100	24,2	26	6,3
Yapılan sosyal yardımların topluma önemli katkısının olduğunu düşünüyorum	82	19,8	178	43	89	21,5	52	12,6	13	3,1
Yapılan sosyal yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor	58	14	161	38,9	89	21,5	75	18,1	31	7,5
Yapılan sosyal yardımların yerine ulaştığını düşünüyorum	84	20,3	153	37	103	24,9	51	12,3	23	5,6
Yapılan sosyal yardımlarda tarafsız ve adaletli davranıldığını düşünüyorum	90	21,7	128	30,9	110	26,6	53	12,8	33	8
Yapılan sosyal yardımların zamanında gerçekleştiğini düşünüyorum	46	11,1	176	42,5	106	25,6	56	13,5	30	7,2

Yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre katılımcıların en fazla olumlu cevapladıkları %65,9 ile “sosyal yardımların yaşamı rahatlattığı” görüşü (SY-1) olmuştur. Bu maddeyi, katılımcıların %19,1 kararsızım, %4,1’ katılmıyorum şeklinde cevaplamıştır. Dolayısıyla bu durum, katılımcıların genelinin, yapılan sosyal yardımların yaşamı rahatlattığını düşündükleri şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların ikinci olarak en fazla katıldıkları görüş ise %62,8’inin olumlu cevapladığı, “sosyal yardımların topluma önemli bir katkısının olduğu” görüşüdür. Sosyal yardımlara yönelik en fazla olumsuz değerlendirme, yardımların yeterliliği ile ilgilidir. Buna göre katılımcıların %35,3’ü, “sosyal yardımların yeterli olduğu görüşüne” katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcıların en fazla kararsız kaldıkları madde ise (%29,7) “yardımların yoksulluk düzeyinin azalttığı” (SY-7) görüşüdür.

Verilere Göre Faktörlerin Analizi

Demografik verilere göre sosyal yardımların değerlendirilmesinde bağımsız iki grup için “t” test, ikiden fazla grup için “F” testi kullanılmıştır. İki grupla karşılaştırmalar için “ANOVA” kullanılırken hangi grubun diğerlerinden farklı olduğunu belirlemek için homejenlik varsayımını sağlayanlarda “Turkey”, sağlamayanlarda ise

“T2” testleri kullanılmıştır. Analizler %5 önemlilik düzeyine göre değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde, SPSS23.0 istatistik paket programı kullanılmıştır.

- Anket analizine göre “Sosyal yardımlar ile yaşamımız rahatladı” varsayımına erkekler kadınlara göre daha çok katılmaktadır.
- Yapılan sosyal yardımların yeterliliği, ihtiyaçları karşılama niteliği ve yoksulluk düzeyini azaltmadaki rolü hususlarında katılımcıların memnuniyet düzeyi; 18-38 yaş aralığında en yüksek, 60 yaş ve üstü yaş grupta ise en düşük olarak tespit edilmiştir. Bu duruma göre, yaş aralığı arttıkça sosyal yardımlara yönelik memnuniyet düzeyinin azaldığı görülmüştür.
- “Sosyal yardımlara yönelik memnuniyet algısı, “Bekâr” katılımcılarda diğer katılımcı gruplarına göre daha yüksektir. En düşük memnuniyet düzeyi ise “Eşi Vefat Etmiş” katılımcılara aittir. Toplam katılımcı sayısının %53’ünü oluşturan “Evli” gruba ait ortalama puanlarının, “Bekâr” ve “Boşanmış” gruplarına ait ortalama puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum, “Bekâr” katılımcılardan sonra en yüksek memnuniyet düzeyinin, “Evli” gruba ait olduğunu göstermektedir.

- Yapılan sosyal yardımların yaşam düzeyini rahatlatıldığı ve yoksulluk düzeyinin azaltıldığı görüşüne en fazla katılan kişiler, “Yüksek Lisans- Doktora” grubuna ait katılımcılardır. Yardımların tarafsız ve adaletli şekilde yapıldığı ve gelecek için güvence oluşturduğu görüşüne yönelik en olumlu değerlendirmeler ise “ön lisans ve lisans” grubuna aittir. En düşük memnuniyet düzeyi açısından ilk sırayı, “okur- yazar”, ikinci sırayı ise ilköğretim grubunun oluşturduğu görülmüştür. Dolayısıyla katılımcıların, eğitim düzeyi yükseldikçe sosyal yardımlara yönelik memnuniyet algısının daha yüksek olduğu görülmüştür.
- “Öğrenci” grubu, yapılan sosyal yardımlar ile yaşamlarının rahatladığı görüşüne diğerlerine göre daha fazla katılmaktayken en az katılan grubun ise “Emekli” grubun olduğu görülmüştür.
- Çalışma durumuna göre memnuniyet düzeyleri açısından incelediğimizde; “Çalışıyor Ama Düzenli Geliri Yok” grubun en yüksek memnuniyet düzeyine sahip olduğu, “Çalışıyor Ama Düzenli Geliri Var” grubunun ise ikinci sırada olduğu görülmüştür. “Emekli” grubu ise -sosyal yardımların yaşamı rahatlatıldığı görüşüne- diğer gruplara göre daha fazla katılmasına rağmen faktörün genelinde en düşük memnuniyet düzeyine sahip gruptur.
- Analiz sonucuna göre katılımcılar arasında da 4 çocuklu aileler “sosyal yardımlar geleceğe daha güvenle bakmamızı sağlıyor” varsayımına daha fazla katılmaktadırlar.
- Sosyal yardımların yerine ulaştığı ve zamanında yapıldığı yönünde “Başkasına ait bir evde bedelsiz oturuyor” grubunun memnuniyet düzeyi diğer katılımcı gruplara göre daha yüksektir.
- “Müstakil” evde oturan grubu oluşturan katılımcılar, sosyal yardımların; yaşam düzeyini rahatlatıldığı varsayımına diğer gruplara göre daha fazla katılmaktayken, yoksulluk düzeyini azalttığı varsayımına ise “Daire” de oturan grubu oluşturan katılımcılar daha fazla katılmaktadır. Ayrıca her iki varsayım içinde “Gecekondu” grubunun oluşturan katılımcılar en düşük değerlendirmeyi yapmışlardır.
- Araştırma sonuçlarına göre, herhangi bir sosyal güvencesi olmayan grubun, sosyal yardımlara yönelik memnuniyet düzeyi, sosyal güvencesi olan gruba göre daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Sosyal yardımlarla ilgili en yüksek memnuniyet düzeyinin “Diğer” grubuna ait olduğunu göstermiştir. Bu anlamda en düşük memnuniyet düzeyi ise yoksulluk problemi “evlenmeden önce” başlayan gruba aittir.
- Sosyal ve ekonomik yardıma ihtiyaç duyma sebebine göre analiz sonuçları incelendiğinde, sosyal yardımlara yönelik genel olarak en yüksek memnuniyet düzeyinin “Diğer” grubu oluşturan katılımcılara, en düşük memnuniyet düzeyi ise

ihtiyaç sebebini “Sağlık sorunu” olarak ifade eden gruba ait olduğu görülmüştür.

- Bu duruma göre, 36 ay veya daha uzun süredir sosyal yardımlardan faydalanan katılımcı grubu; sosyal yardımların zamanında gerçekleştiği varsayımına diğer gruplara göre daha fazla katılmaktadır.
- Katılımcıların sosyal yardım almada sıklık süreleri ile memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişkiyi değerlendirdiğimizde; en yüksek memnuniyet düzeyinin “6 ayda bir”, daha sonra ise “yılda bir” periyotlarla sosyal yardım alan gruplara ait olduğu görülmüştür. En düşük memnuniyet düzeyi ise “ayda bir” yardım alan gruba aittir.
- Katılımcıların aylık gelir gruplarına göre değerlendirdiğimizde sosyal yardımların zamanında gerçekleştiğine daha fazla katılan ve sosyal yardımlara yönelik memnuniyet düzeyi en fazla olan grup, (1500-2500,2500) ve üstü gelir elde eden gruplardır. Sosyal yardımlara yönelik memnuniyet düzeyi, en düşük olan katılımcılar ise “501-1000” gelir elde eden gruptur. Buna göre düşük gelirli gruplar yardımlar yeterli bulmamaktadır.

Sonuç ve Değerlendirme

Yoksulluk, temelde bireylerin yaşamlarını asgari ölçülerde bile devam ettirebilecek gıda, giyim ve barınma gibi temel ihtiyaçlardan mahrum olma durumudur. Fakat bireyler, yaşadıkları toplumun sahip olduğu standartların gerisinde bir yaşam düzeyinde yaşamak durumunda kaldıklarında, kendilerini yoksul olarak nitelendirmektedir. Yoksulluğun görece bir kavram olması, yoksulluğu değerlendirmek ve mücadele etmek açısından ülkeler arasında farklılıklara sebep olmaktadır. Neticede hem gelişmiş hem gelişmekte olan ülkeler açısından yoksulluğun önlenmesi, yaratacağı dışsallıkların kazanılması açısından önemlidir. Yoksulluğun önlenmesi amacıyla uygulanan sosyal politika uygulamaları içerisinde, en yaygın olanı, özellikle dezavantajlı kesimlere yönelik yapılan sosyal yardımlardır. Yoksullukla mücadele, etkin bir araç olarak kullanılabilir sosyal yardım uygulamalarının üzerinde hassasiyetle durulması ve kurumsal bir yapı içerisinde yürütülmesi gerekmektedir.

Bu araştırmada, sosyal yardımlardan faydalananların, sosyal yardım uygulamalarına yönelik değerlendirmeleri, bireylerin yaş-cinsiyet-egitim-meslek-gelir düzeyi gibi birtakım kişisel özelliklerine göre farklılığı, durum analizi şeklinde ortaya konulmuştur. Sivas SYDV tarafından yürütülen faaliyetlerin, yoksulluğu önlemedeki rolünü, yardımlardan faydalananların görüşleri bağlamında değerlendirebilmek amacıyla yapılan bu çalışmada; sosyal yardımların yaşam düzeyini iyileştirmek bakımından, olumlu yansımalarının olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamında, yapılan ankete katılanların %65,9’u, faydalandıkları sosyal yardım hizmetleri ile yaşamlarının rahatladığını, %57’sinin ise sosyal yardımlardan oldukça memnun olduğunu ifade etmesi, katılımcılar açısından yardımların işlevselliğinin yüksek

olduğunun göstergesidir. Ayrıca katılımcıların %62,9'u, sosyal yardımların toplum için büyük katkıları olduğunu düşünmektedir. Sosyal yardımların amaçlarından biride, yoksulluk içindeki yardıma muhtaç bireylerin ihtiyaçlarını karşılayarak sosyal adalete katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla katılımcıların bu yöndeki ifadeleri, yapılan sosyal yardımların bu amacı gerçekleştirdiği şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan katılımcı bireylerin yarısından fazlası, yardımların yerinde tarafsız, adaletli ve zamanında yapıldığını düşünmekteyken, yaklaşık %20 ise bu görüşe katılmadığını, yaklaşık %25' ise kararsız olduklarını ifade etmiştir.

Katılımcıların %52' si, sosyal yardımlarla ihtiyaçlarını karşıladıklarını ifade ederken, yardımları yeterli bulan katılımcıların oranı ise %37,9 dur. Ayrıca katılımcıların %39,8'i yardımların yoksulluk düzeyini azalttığını düşünmekteyken, %30,5'i bu görüşe katılmadıklarını ifade etmiştir. Bu durum, katılımcılara göre sosyal yardım hizmetlerinin, ihtiyaçlarını gidermek anlamında yararlı olduğu, fakat miktarının yeterli gelmediğini düşündüklerini göstermektedir. Ayrıca katılımcıların %52,9'unun, yardımlar sayesinde geleceğe yönelik güven duygularının oluştuğunu ifade etmesi; yapılan sosyal yardımların, yoksulluğun psikolojik etkilerinden koruma işlevini, katılımcılar açısından yerine getirdiği anlamına gelmektedir.

Katılımcıların, %65,9 unu kadınların oluşturması ve kadınların %81'inin ev hanımı olması, ayrıca katılımcıların %72,70'ini okur-yazar ve ilköğretim mezunundan oluşması; yoksulluk sorununu ile daha çok kadınların ve düşük öğrenim düzeyine sahip bireylerin karşılaştığını göstermektedir. Bununla birlikte, katılımcıların %76,86'sının çeşitli sebeplerle çalışmayan (ev hanımı-emekli-işsiz-öğrenci), %79,2'sinin, 2000 TL ve altında gelir elde eden bireyler olması, katılımcıların çoğunluğunun asgari ücretin altında düşük gelirli, düzenli geliri olmayan ya da yetersiz gelir elde eden bireylerden oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca katılımcıların %53,62' sinin evli, %37,43'ünün boşanmış veya eşinin vefat etmiş olması, bekârların diğer iki gruba göre yoksulluk problemi ile daha az karşılaştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Anket sonuçlarına göre katılımcıların %57,7'sinin, sosyal güvenceye sahip olması dikkat çekicidir. Her iki grubun da sosyal yardımlara ihtiyaç duymasına rağmen, sosyal güvencesi olmayanların sosyal yardımlardan daha memnun oldukları görülmüştür. Bu durum sosyal yardımların, sosyal güvenceden yoksun bireyler açısından sosyal yardımların daha fazla koruma işlevini sağladığını göstermektedir. Katılımcıların %71,1'inin kendine ait bir evi olmadığını, ancak sadece %1,2 si barak-çadır tarzı evlerde oturduğunu beyan etmiştir. Buna göre yardıma ihtiyaç duyan bireylerin büyük bir çoğunluğunun, kendine ait bir evi olmamasına rağmen, baraka-çadır tarzı evlerde oturan katılımcı sayısı 5 tir. Bu durum, yardıma ihtiyaç duyan bireyler arasında büyük bir çoğunluğun, insani yaşam koşullarının altında bir hayat sürmediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada, katılımcıların çoğunun yoksulluk sorunu ile evlendikten sonra karşılaştıkları ve en fazla yardıma

ihtiyaç duyma sebeplerinin iş bulamama olduğu görülmüştür. Bu duruma, evlilik ile beraber bakmakla yükümlü olunan birey sayısının artması, işsiz bireyleri daha fazla sosyal yardıma ihtiyaç duyar hale getirdiği şeklinde açıklanabilir. Ayrıca katılımcıların çoğu, yardımlardan uzun süredir faydalanan ve kısa aralıklarla ihtiyaç duyan bireylerden oluşmaktadır. Yardımlardan uzun süredir faydalananların memnuniyet düzeyi, kısa süreli yararlananlara göre daha yüksek iken yardımlardan sık aralıklarla faydalananlar daha uzun periyotlarla faydalanan kişilere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Yardımlardan daha sık zaman aralıkları ile ve daha uzun süredir faydalananların, yardımlara yönelik memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu ve bu kişilerin yoksulluk düzeylerinin azalmasında yardımların etkin olduğu görüşüne daha fazla katıldıkları görülmüştür. Katılımcıların yarısından fazlası, herhangi bir maddi zorlukla karşılaşmaları halinde, ilk olarak kamu kurumlarından yardım isteyeceklerini belirtmiş olmaları, kamusal sosyal yardım kuruluşlarının, vatandaşlar açısından sosyal risklere yönelik bir güvence oluşturduğunu göstermektedir. Bunun yanında ihtiyaç anında aile-akraba değil de kamunun öncelikli hale gelmesi, kentleşme ile beraber geniş aile yapısının yerini çekirdek aile yapısının alması, ailelerin genellikle istihdam nedeniyle farklı şehirlerde yaşaması, geleneksel aile bağlarının zayıflaması gibi nedenlerin de etkisi vardır. Diğer taraftan devletin sosyal devlet anlayışı çerçevesinde sosyal destek alanında faaliyet alanının ve rolünün genişlemesi de bir diğer faktördür. Ayrıca Türk değerler hiyerarşisinde, Devlet'in baba rolünde görülmesi ve ihtiyaç halinde Devlet'in, koruyucu aile fonksiyonu göreceği beklentisi ile kamu kurumlarına başvurma, devlet ile toplum arasında geçmişten gelen geleneksel bağların yapısı ile de ilgilidir.

Katılımcıların çoğunluğunu oluşturan kadınların, özellikle ev hanımlarının kamusal yardımlardan erkeklere göre daha az memnun oldukları görülmüştür. Kadınların çoğunluğunun "evli ve çocuklu" olması ve yoksulluk probleminin evlendikten sonra başladığını ifade etmeleri, evli ve çocuklu ailelere, özellikle kadınlara yönelik yardım programlarının daha fazla geliştirilmesi, dolayısıyla aile yapılarının güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ayrıca katılımcıların %99'unun, çocuklu olduğu ve çocuk sayılarına göre memnuniyet düzeylerinde yüksek düzeyde anlamlı farklılığın görülmemesi ve genel olarak çocuklu ailelerin çok yüksek memnuniyet seviyesine sahip olmaması, çocuklu ailelere yönelik yardımların artırılması ya da farklı yoksulluk politikalarının uygulanması görüşünü desteklemektedir.

Katılımcılar arasından sosyal yardımlara yönelik en yüksek memnuniyet düzeyi, katılımcıların %8,9'unu oluşturan "bekârlara" aittir. En düşük memnuniyet düzeyi ise "eşi vefat" etmiş grubundur. Eşi vefat eden grubun çoğunluğunu oluşturan kadınlar, eşleri vefat ettikten sonra küçük çocuğa sahip oldukları ya da iş bulamama sebebiyle çalışmadıkları için yoksulluk yaşadıklarının ifade etmişlerdir. Bu anlamda, eşi vefat etmiş kadınlara yönelik yardımların miktarının ve

niteliklerinin artırılması ve küçük çocuklu kadınlara (istihdam edilmeleri durumunda) bakıcı veya kreş desteği verilmesi gibi çalışmaların yapılması yararlı olacaktır.

Araştırmada, katılımcılar arasında çoğunluğu oluşturan "genç ve orta yaş" guruplarının, "60 ve üzeri yaş" grubuna göre sosyal yardımlardan daha memnun oldukları görülmüştür. Katılımcılar arasında, 77 kişinin 60 yaş ve üzeri yaş aralığında ve bu kişilerden 30'unun kadın ve sadece 4'ünün emekli olması, bu grubu oluşturan bireylerin çoğunluğunun yeterli geliri olmadığını göstermektedir. Katılımcılar arasında, 60 yaş ve üzeri nüfusun

%38'inin kadın ve işgücü anlamında niteliksiz ve aktif çalışma oranı düşük bireyler olması, yardımlara yönelik devletten beklentilerinin daha yüksek olmasına sebep olmakta ve memnuniyet düzeylerini düşürmektedir. Bu durum, 60 yaş ve üzeri kişilerin yoksulluğunu önlemek amacıyla, karşılaşılabilecek sosyal risklere karşı koruyucu yardım mekanizmalarının geliştirilmesi gerekliliğini göstermektedir.

Katılımcılar arasında, sosyal yardımlara yönelik en yüksek memnuniyet düzeyi, eğitim seviyesi yüksek (lisans-yüksek lisans-doktora) kişilere aittir. Öğrenim durumu yüksek bireylerin çoğu, işsiz kaldıkları dönemlerde, sosyal yardımların yaşamlarını oldukça rahatlatıldığını ve geleceğe dair güvenlerini koruduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, yüksek öğrenim durumuna sahip olan bireylerin işsizlik oranının düşük ve iş bulma sürelerinin daha kısa olmasından kaynaklanabilmektedir. Nitekim literatüre uygun olarak Sivas'ta toplam işsiz nüfusun %21'inin yüksek öğrenim görmüş bireylerden oluştuğu bilinmektedir. Katılımcıların %92,2'sinin, düşük eğitim seviyesine sahip bireylerden oluşması bu kişilerin, işsizlik veya düşük ücret nedeniyle sosyal yardımlara daha fazla ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Bu noktada, mesleki eğitim, istihdama yönelik sosyal yardım programlarının ve eğitimi özendirici birtakım sosyal projelerin artırılması faydalı olacaktır.

Bu çalışma sonucunda, sosyal yardımların, bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri yaşamlarını rahatlatmaları dolayısıyla yoksulluklarını azaltmaları bakımından katkısının büyük olduğu (%60 üstü olumlu görüş) bununla birlikte, miktar açısından yoksullukla mücadelede yeterli görülmediği de açıktır. Diğer taraftan da yararlanıcıların yardımların, toplumsal katkıları ile ilgili %61 oranında olumlu görüş bildirdikleri de görülmüştür. Özellikle SYDV vakıfları tarafından yapılan yardımlara yönelik, toplumda bir bilincin olduğu ve bu anlamda birincil kurum olarak görüldüğü görüşmeler sırasında gözlenmiştir. Neticede çalışmada, genel manada yardımlardan memnuniyet düzeyinin ve yardımların yaşamı rahatlatan işlevinin yüksek görüldüğü ancak nisbi olarak miktar düzeyinde daha az bir memnuniyet olduğu görülmüştür. Buradan hareketle, SYDV tarafından Sivas İlinde uygulanan sosyal yardımların, yararlanıcıların görüşlerinin analizi neticesinde zaman, periyot, miktar ve ihtiyaç tespiti anlamın da geliştirilmesi gereken taraflarının olduğu ancak kamusal yardımların, yoksullukla mücadelede önemli bir aktör olarak algılandığı da görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre evli veya eşi vefat etmiş kadınların, çok çocuklu ailelerin ve 60 yaş üstü bireylerin daha fazla yardıma ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Bu nedenle söz konusu hedef kitleye yönelik daha kapsamlı sosyal destek programlarının geliştirilmesine daha fazla önem verilmelidir. Ancak sosyal yardım miktarları, bireylere, kabul edilebilir bir refah düzeyinde yaşamaya imkân verecek şekilde olsa dahi, bunun kalıcı bir çözüm değildir. Zira sosyal yardımlara dayalı bir yoksulluk mücadelesi, sürdürülebilir olmamakla birlikte, bireyleri, sosyal yardımlara bağımlı hale getirebilir. Toplumlar, sosyal yardımlara çeşitli nedenlerle ihtiyaç duyan kişiler her zaman olacaktır dolayısıyla sosyal yardımların gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Nitekim araştırmada da görüldüğü üzere, birincil ihtiyaç sebebinin işsizlik olduğu göz önünde bulundurulursa, özellikle çalışabilir durumda olan bireylere yönelik; yoksullukla mücadelenin, sosyal yardımlardan ziyade, istihdama katılmalarına yardımcı projeler, eğitimler gibi çeşitli faaliyetlerin yanında aktif istihdam politikaları yolu ile yürütülmesinin, daha etkili ve kalıcı bir çözüm olacağı da ifade edilmelidir.

Extended Abstract

The rapid change and transformation in the world, especially after 1980, has turned the phenomenon of poverty into an important social problem. In the same years, the spread of neo-liberal policies led to the establishment of social relations on individuality and the weakening of the social structure based on family relationships. Today, poverty has become an issue that needs to be addressed urgently, both nationally and internationally, both in terms of eliminating its root causes and in the fight against poverty. This study has been derived from the master's thesis titled "The Efficiency of Social Aids in the Framework of Social Policy Practices in Combating Poverty (Example of Sivas Province)" conducted under the supervision of Adnan Mahiroğulları.

Poverty is the inability of individuals to have an income that will provide them with the minimum level of living, due to lack of income. Although poverty is an economic problem, it also brings with it many psychological and social problems. Poverty is mostly caused by many reasons such as global, political, structural and historical ones, rather than individual reasons. Appropriate and effective social policy practices are needed to solve the poverty problem. One of the policies developed by different countries to fight poverty is social assistance. Although poverty is basically the situation where individuals are deprived of basic needs such as food, clothing and shelter that can sustain their lives even at bare minimum levels, individuals describe themselves as poor when they have to live at a level below the standards of the society they live in. Therefore, the fact that poverty is a relative concept causes differences between countries in terms of evaluating and combating it. Despite this, preventing poverty is

important for both developed and developing countries in terms of gaining the externalities it will create. For this reason, among the social policy implementations employed to prevent poverty, the most common one is the social assistance, especially for the disadvantaged groups.

In this study, which was conducted to evaluate the role of the activities carried out by Sivas SYDV in preventing poverty, in the context of the perceptions of the beneficiaries; it has been seen that social assistance has positive reflections in terms of improving the standard of living. Within the scope of the research, 65.9% of the respondents stated that their lives were relieved with the social assistance services they benefited from, and 57% stated that they were quite satisfied with the social assistance services, indicating that the functionality of the assistance was high. In addition, 62.9% of the participants think that social assistance has great contributions to the society. While 52% of the participants stated that they met their needs with social assistance, the rate of participants who found the assistance sufficient was 37.9%. In addition, while 39.8% of the participants think that the aid reduces the poverty level, 30.5% stated that they did not agree with this opinion. This situation shows that according to the participants, they think that social assistance services are beneficial in terms of meeting their needs, but the amount is not sufficient. The fact that women, especially housewives, who make up the majority of the participants, are less satisfied with the benefits than men, and that the majority of them are "married and have children" and that the poverty problem started after marriage, shows that assistance programs for married and families with children should be developed further. In the study, it was seen that most of the participants were in poverty and the most common reason for becoming needy after marriage was not being able to find a job. It was observed that the majority of the participants benefited from the aids for a long time (36 months and above), while 78.3% of them benefited from the aids at short intervals. While the level of satisfaction of those who benefited from the aids for a long time was higher than those who benefited from the aids for a short time, it was observed that those who benefited from the aids at frequent intervals were more dissatisfied than those who benefited from the aids for longer periods. The fact that more than half of the participants stated that they would first seek help from public institutions in case they encounter any financial difficulties indicates that public social assistance institutions constitute an assurance for citizens against social risks.

In addition, 52.9% of the participants stated that they feel confident about the future thanks to the aid, which means that the social assistance provided fulfills the function of protecting from the psychological effects of poverty from the perspective of the participants. One of the purposes of social assistance is to contribute to social justice by meeting the needs of individuals who are in poverty and need help against it. Therefore, the

statements of the participants in this direction can be interpreted as a safe indicator which shows that the social assistance provided fulfills this purpose.

As a result of this study, it has been proved that social assistance has a great contribution in terms of meeting the needs of individuals and thus relieving their lives. However, it can be said that the currently implemented social aids are not sufficient in terms of quantity to fight poverty. Nevertheless, even if the amount of social assistance allows individuals to live with an acceptable level of welfare, it is hardly a permanent solution, since a struggle against poverty based on social assistance, in addition to being not sustainable, may make individuals dependent on social assistance. In the end, the purpose of social assistance is not to create a prosperous environment based on living with assistance in society. On the contrary, most of the social assistance programs aim to help the needy individual until the process of re-employment in case they are in need of help due to various social risks. In societies, there will always be people who need social assistance for various reasons, so the necessity of social assistance is an undeniable fact. In addition, it can be stated that the fight against poverty, especially for poor individuals who are able to work, is carried out through active employment policies rather than social assistance, which will be a more effective and permanent solution.

The rapid change and transformation in the world, especially after 1980, has turned the phenomenon of poverty into an important social problem. In the same years, the spread of neo-liberal policies led to the establishment of social relations on individuality and the weakening of the social structure based on family relationships. Today, poverty has become an issue that needs to be addressed urgently, both nationally and internationally, both in terms of eliminating its root causes and in the fight against poverty.

Poverty is the inability of individuals to have an income that will provide them with the minimum level of living, due to lack of income. Although poverty is an economic problem, it also brings with it many psychological and social problems. Poverty is mostly caused by many reasons such as global, political, structural and historical ones, rather than individual reasons. Appropriate and effective social policy practices are needed to solve the poverty problem. One of the policies developed by different countries to fight poverty is social assistance. Although poverty is basically the situation where individuals are deprived of basic needs such as food, clothing and shelter that can sustain their lives even at bare minimum levels, individuals describe themselves as poor when they have to live at a level below the standards of the society they live in. Therefore, the fact that poverty is a relative concept causes differences between countries in terms of evaluating and combating it. Despite this, preventing poverty is important for both developed and developing countries in terms of gaining the externalities it will create. For this reason, among the social policy implementations employed to prevent poverty, the most common one is the social assistance, especially for the disadvantaged groups.

In this study, which was conducted to evaluate the role of the activities carried out by Sivas SYDV in preventing poverty, in the context of the perceptions of the beneficiaries; it has been seen that social assistance has positive reflections in terms of improving the standard of living. Within the scope of the research, 65.9% of the respondents stated that their lives were relieved with the social assistance services they benefited from, and 57% stated that they were quite satisfied with the social assistance services, indicating that the functionality of the assistance was high. In addition, 62.9% of the participants think that social assistance has great contributions to the society. While 52% of the participants stated that they met their needs with social assistance, the rate of participants who found the assistance sufficient was 37.9%. In addition, while 39.8% of the participants think that the aid reduces the poverty level,

30.5% stated that they did not agree with this opinion. This situation shows that according to the participants, they think that social assistance services are beneficial in terms of meeting their needs, but the amount is not sufficient. Also,

52.9% of the participants stated that they feel confident about the future thanks to the aid, which means that the social assistance provided fulfills the function of protecting from the psychological effects of poverty from the perspective of the participants. One of the purposes of social assistance is to contribute to social justice by meeting the needs of individuals who are in poverty and need help against it. Therefore, the statements of the participants in this direction can be interpreted as a safe indicator which shows that the social assistance provided fulfills this purpose. As a result of this study, it has been proved that social assistance has a great contribution in terms of meeting the needs of individuals and thus relieving their lives. However, it can be said that the currently implemented social aids are not sufficient in terms of quantity to fight poverty. Nevertheless, even if the amount of social assistance allows individuals to live with an acceptable level of welfare, it is hardly a permanent solution, since a struggle against poverty based on social assistance, in addition to being not sustainable, may make individuals dependent on social assistance. In societies, there will always be people who need social assistance for various reasons, so the necessity of social assistance is an undeniable fact. In addition, it can be stated that the fight against poverty, especially for poor individuals who are able to work, is carried out through active employment policies rather than social assistance, which will be a more effective and permanent solution.

Kaynaklar

- Aca, Z. (2018). *Türkiye'de kamusal sosyal yardımların yapabilirlik yaklaşımı çerçevesinde etkinliği analizi: Bursa örneği*. (Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi)
- Acaroğlu, H. (2010). *Türkiye'de çocuk işgücüne insan sermayesi açısından bir yaklaşım: yoksulluk çocuk işgücü ve insan sermayesi döngüsü*, (Yayınlanmamış doktora tezi), Anadolu Üniversitesi.
- AÇŞHB (2018). *Faaliyet Raporu*, T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı Yayını.
- Arslan, N. (2014). Sosyal yardımlar ve istihdam ilişkisinin incelenmesi: Sivas ilinde bir alan araştırması. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 16-31.
- Aktan, C. C. ve İstiklal, V. (2003). Gelir dağılımında ki adaletsizlik ve gelir eşitsizliği; terminoloji, temel kavramlar ve ölçüm yöntemleri. Aktan, C. C. (Ed.), *Yoksullukla mücadele stratejileri* içinde (s. 1-21), Hak-İş Konfederasyonu Yayınları.
- Bülbül, S. (2019). *Sosyal ve Ekonomik Destek Alan Ailelerde Yoksulluk Olgusunu Değerlendirmesi ve Ümraniye Örneği*. İstanbul: T.C. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi
- Çakır, Ö. (2002). Sosyal dışlanma. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 83-104.
- Daşlı, Y. (2015). Sosyal yardımların sorunlu alanı: Muhtaçlık tespiti. *Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 39(2), 135-155.
- Daşlı, Y. (2016). *Kadın Yoksulluğu İle Mücadelede Eşi Vefat Etmiş Kadın Yardım Programı: Sivas Örneği*, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 33, 130-147
- Daşlı, Y. ve Sarıkoca, E. (2016). Yoksulluğun dünyada ve Türkiye'de seyri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(16), 1298-1309.
- DİE (2003). *2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri*. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası.
- Erdugan, F. E. (2010). *Türkiye'de özürlü yoksulluğu ve mücadele politikalarının değerlendirilmesi Ankara-Keçiören örneği* (Yayımlanmamış uzmanlık tezi), T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı.
- Gitmez, E, Bakan, S. (2020). Yararlanıcıların gözünden mevcut sosyal yardım sistemi: bir yerel araştırma örneği. *Toplumsal Politika Dergisi*, 1(2), 67-89.
- Günel, Ö. (2019). *Gelir dağılımı adaletsizliği ve Türkiye'de yoksullukla mücadele politikalarını etkinliği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Marmara Üniversitesi.
- Güneş, M. (2012). Yoksullukla mücadelede sosyal yardımların bir kamu yönetimi politikası olarak sürdürülebilirliği. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(24), 149-184.
- Güngör, E. (2017). *Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının politikaları ve politikaların etkinliği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Hamamcı, E. D. E. Kübra, A. N. I. K. (2020). Kadınların Yoksullukla Mücadelesinde Sosyal Yardımların Rolü: Erzurum'da Bir Uygulama. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 105-131.
- Kalkınma Bakanlığı (2017). [https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/il-sege-raporlarihttps://adresinden 28 Mart 2022 tarihinde alınmıştır](https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege/il-sege-raporlarihttps://adresinden%2028%20Mart%202022%20tarihinde%20alınmıştır).
- Karabaş, S. (2019). Yoksulluk perspektifinden Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı faaliyetlerinin incelenmesi: Çankırı ili Kızılırmak İlçesi Örneği. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (73), 97-118.
- Kılıç, S. (2013). Çevre sorunları ve yoksulluk. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 5(1), 10-20.
- Koca, M. (2015). *Kentsel yoksulluk yoksul yardımları ve dışlanma (Sivas merkez ilçe örneği)*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Cumhuriyet Üniversitesi.
- Mahiroğulları, A. (2019). Sivas'ta işgücü istihdam ve işsizlik. Noyan Yaman, İ. (Ed.), *Sivas ekonomisi geçmişi-bugünü ve geleceği* içinde (s. 53-74), Sivas Valiliği.

- Metin, B. (2015). Gelir dağılımı ve yoksullukla mücadele. Oral, İ. Şişman, Y. (Eds.), *Sosyal Politika* içinde (s. 90-121), Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.
- Nüfusu. Sivas nüfusu, <https://www.nufusu.com/il/sivas-nufusu>. Adresinden 27 Mart 2022 tarihinde alınmıştır.
- Öztornacı, B. ve Demirdöğen, A. (2015). Farklı eşdeğerlik ölçeklerine göre temel yoksulluk göstergelerinin değişimi: Türkiye örneği. *Tarım Ekonomi Dergisi*, 21(1), 7-15.
- Öztürk, N. ve Öztürk, Y. (2010). *Yoksullukla mücadelede sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları*. Palme Yayıncılık.
- Sivas Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı. (2019). Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı Verileri (Çalışmacı Tarafından Temin Edilmiştir)
- Sipahi, E. B. (2006). Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneği Yoksulluk. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 6(11), 172-189.
- SYGDM (2017). Barınma yardımları genelge. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü.
- Şenses, F. (2017). *Küreselleşmenin öteki yüzü: Yoksulluk*. İletişim Yayınları.
- T.C Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. (2007). Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu.
- T.C Bayındırlık ve İskân Bakanlığı. (2009). Kentleşme şurası 2009 kentsel yoksulluk göç ve sosyal politikalar bakanlığı komisyonu raporu. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/kentges/editordosya/kitap7.pdf> adresinden 27 Mart 2022 tarihinde alınmıştır.
- Taş, Y. ve Özcan, S. (2012). Türkiye’de ve Dünya’da yoksulluk üzerine bir araştırma. *International Conference on Eurasian Economies*, 423-430.
- Talas, Cahit (1997). *Toplumsal Politika*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Taşçı, F. (2008). Sosyal yardım yapma (ma) gerekçeleri üzerine yaklaşımlar. *Kamu-İş*, 9(4), 1- 17.
- Taşçı, Faruk (2010). “Türkiye’nin Kamusal Sosyal Yardım Anlayışı (1980-2007) Üzerine Bir Analiz”. *Siyaset Konferansları Dergisi*. Sayı.55:128-149.
- Tekindal, M. (2018). Türkiye’de sosyal yardımların yapısal işlevsel yaklaşıma göre analizi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(2), 335-362.
- Tokol, A. ve Alper, Y. (2018). *Sosyal politika*. Dora Yayıncılık.
- Topgöl, S. (2013). Türkiye’de yoksulluk ve yoksulluğun kadınlaşması. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 277-296
- Tunç, A. (2013). *Türk kamu yönetiminde sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının etkinliği: TRB1 bölgesinde bir araştırma*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi.
- Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği. (2000). *Türkiye’de bireysel gelir dağılımı ve yoksulluk: Avrupa Birliği ile bir karşılaştırma*. TÜSİAD-T/2000-12/295.
- Türkiye İstatistik Kurumu. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=130&locale=tr> adresinden 27 Mart 2022 tarihinde alınmıştır.
- Türkiye İş Kurumu. (2018a). Sivas mikro düzeyde işgücü piyasa analizi. Sivas: Sivas Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü.
- Türkiye İş Kurumu. (2018b). Sivas işgücü piyasası araştırma raporu. Sivas Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü.
- UNDP (1990), Human Develop